

Конституциялық Сот:

Әділдік пен заңдылық жолындағы маңызды қадам

Суреттерді түсірген: Аманжол ДИСКЕЛЬЕР

Президент Қасым-Жомарт Тоқаевтың қатысуымен Парламент Сенатының отырысы өтті. Сенат төрағасы Мәулен Әшімбаев отырыстың күн тәртібін жариялап, дауысқа салды. Содан кейін Қасым-Жомарт Тоқаев Парламент Сенаты депутаттарының алдында сөз сөйледі.

келе жатқан Парламенттік сайлауға мен өзін Мемлекет басшысы ретінде айрықша мән беріп отырмын. Бұл сайлау еліміздің заңына сәйкес әділ және ашық өтуге тиіс, – деді Президент.

Сонымен қатар Қасым-Жомарт Тоқаев азаматтардың мемлекет басқару ісіне қатысу мүмкіндігін біртіндеп арттырып жатқанымызды және Конституциялық реформалар арқылы көптеген өзгеріс жасағанымызды атап өтті.

– Күшті Парламенті бар Президенттік республика жүйесіне көштік. Президенттің жақын туыстарына жоғары лауазымдарды иеленуге тыйым салынды. Ал Президенттің өзі қызметін атқарған кезде ешбір партияға мүше болмауға тиіс. Бұл талап заң жүзінде бекітілді. Мемлекет басшысы саяси күштердің бәрінен тысқары тұрады. Енді Президент 7 жылдық мерзімге бір рет қана сайланатын болды. Яғни билікті жеке-дара иеленуге жол берілмейді. Жоғары лауазым иелері ауысып отырады. Саяси үдерістер ашық, саяси жүйе орнықты болады. Бірқатар өкілеттік Президенттен Парламентке, орталықтан аймақтарға берілді. Аралас сайлау жүйесі енгізілді. Парламенттің ролі және мәртебесі артты. Саяси партияларды тіркеу тәртібі жеңілдеді. Аталған маңызды өзгерістер Конституцияға енгізілді. Елімізде жалпыұлттық референдум және Президент сайлауы өтті. Жұртшылық реформаларды қолдап, дауыс берді, – деді Қасым-Жомарт Тоқаев.

(Соңы 2-бетте)

Абай АСАНКЕЛДІҰЛЫ, «Egemen Qazaqstan»

Мемлекет басшысы алдымызда тұрған негізгі мақсат еліміздегі тұрақтылықты, қауіпсіздікті сақтап қалу, Қазақстанның жарқын болашаққа қарай қарқынды дамуына жол ашып беру екенін атап өтіп, келесі жылы барлық саладағы реформалар жалғасын табатынын жеткізді.

– Биыл еліміз зор қатерге тап болды. Дегенмен біз қиындықтың бәрін еңсердік. Барлық салада жүйелі реформаларды қолға алдық. Үш жарым жыл бұрын басталған саяси өзгерістер биыл тың қарқынмен жалғасты. Реформаның ауқымы кеңейді. Біз үшін бұл өзгерістерді жалпыұлттық диалог арқылы жүзеге асыру өте маңызды. Осы мәселеге байланысты Парламенттің ролі әлдеқайда жоғары болмақ. Сондықтан

РЕСМИ

ҚАЗАҚСТАН РЕСПУБЛИКАСЫНЫҢ ЗАҢЫ

Қазақстан Республикасының кейбір заңнамалық актілеріне көлік және жер қойнауын пайдалану мәселелері бойынша өзгерістер мен толықтырулар енгізу туралы

1-бап. Қазақстан Республикасының мына заңнамалық актілеріне өзгерістер мен толықтырулар енгізілсін:

- 2003 жылғы 20 маусымдағы Қазақстан Республикасының Жер кодексіне:
- 43-бап мынадай мазмұндағы 1-3-тармақпен толықтырылсын:

(Жалғасы 8-бетте)

ҚАЗАҚСТАН РЕСПУБЛИКАСЫНЫҢ ЗАҢЫ

Қазақстан Республикасының Қылмыстық-процестік кодексіне сот алкабилердің қатысуымен қарайтын істер санаттарын кеңейту бойынша өзгерістер енгізу туралы

1-бап. 2014 жылғы 4 шілдедегі Қазақстан Республикасының Қылмыстық-процестік кодексіне мынадай өзгерістер енгізілсін:

- 52-баптың бірінші бөлігі мынадай редакцияда жазылсын:

(Жалғасы 14-бетте)

ҚАЗАҚСТАН РЕСПУБЛИКАСЫ ПРЕЗИДЕНТІНІҢ ЖАРЛЫҒЫ

Э.Ә. Азимованы тағайындау туралы

Эльвира Әбілхасымқызы Азимова Қазақстан Республикасы Конституциялық Сотының Төрағасы лауазымына 2023 жылғы 1 қаңтардан бастап тағайындалсын.

Қазақстан Республикасының Президенті **Қ.ТОҚАЕВ**

Астана, Ақорда, 2022 жылғы 29 желтоқсан № 68

ҚАЗАҚСТАН РЕСПУБЛИКАСЫ ПРЕЗИДЕНТІНІҢ ӨКІМІ

2022 жылы мәдениет саласындағы мемлекеттік стипендияны беру туралы

1. Осы өкімге қосымшаға сәйкес 2022 жылы мәдениет саласындағы мемлекеттік стипендия берілсін.

2. Осы өкім бұқаралық ақпарат құралдарында жариялансын.

Қазақстан Республикасының Президенті **Қ.ТОҚАЕВ**

Астана, Ақорда, 2022 жылғы 28 желтоқсан № 2

Мемлекеттік стипендиялар тізімі 14-бетте жарияланып отыр

ТАҒАЙЫНДАУЛАР

Мемлекет басшысының Жарлығымен Қазақстан Республикасының Француз Республикасындағы Төтенше және өкілетті елшісі Гүлсара Мерейқызы Арыстанқұлова Қазақстан Республикасының Монако Князьдігіндегі Төтенше және өкілетті елшісі, БҰҰ Білім, ғылым және мәдениет мәселелері жөніндегі ұйымы жанындағы Қазақстан Республикасының Тұрақты өкілі қызметін қоса атқарушы болып тағайындалды.

Мемлекет басшысының өкімдерімен: Дәурен Жұматайұлы Қосанов Қазақстан Республикасының Қарулы Күштері Әуе қорғанысы күштерінің бас қолбасшысы лауазымына тағайындалды; Нұртас Дәулетұлы Қабақов Қазақстан Республикасы Қарулы Күштері Әуе қорғанысы күштері әуе шабуылына қарсы қорғаныс әскерлерінің қолбасшысы лауазымына тағайындалды.

Жаңа органға жүктелген міндет

Қасым-Жомарт Тоқаев 2023 жылдың 1 қаңтарынан бастап Қазақстан Республикасы Конституциялық Сотының Төрағасы лауазымына кірісетін Эльвира Азимованы қабылдады.

Президент Конституция нормаларының мүлтіксіз сақталуын қамтамасыз ететін жаңа орган құрудың маңыздылығын атап өтті. Қасым-Жомарт Тоқаев Конституциялық Сот еліміздегі демократияның негізгі қағидаттарының орнығуына үлес қосып, азаматтардың құқықтары мен

бостандықтарын қорғауға зор үлес қосатынына сенім білдірді.

Жаңа орган Конституциялық кеңестің құзыретіне кірген мәселелер шеңберінен тыс азаматтардың белгілі бір нормативтік-құқықтық актілер олардың конституциялық құқықтарын бұзады деп санайтын өтініштерін де қарайды.

Жеңімпазды құттықтады

Мемлекет басшысы Қасым-Жомарт Тоқаев Алматыда өтіп жатқан шахматтан әлем чемпионатында рапид бойынша күміс медаль иеленген Динара Сәдуақасованы құттықтады.

Президент Қазақстан шахматшыларының әлем чемпионатындағы жетістіктері еліміз үшін үлкен мақтаныш екенін атап өтті. Оның айтуынша, спортшыларымыздың халықаралық турнирлердегі әрбір жеңісі осы спорт түрін айналдыратын жастарды қанаттандырады және бұл Қазақстан шахмат мектебінің

деңгейі жоғары екенін көрсетеді. Президент дарынды шахматшыға талмай еңбек етіп, жеңістен жеңіске жете беруіне тілектестік білдірді. Сонымен қатар Мемлекет басшысы Алматыда өтіп жатқан осы әлемдік сайыста жоғары нәтиже көрсеткен Жансая Әбдімәлікке де ізгі тілегін жолдады.

Динара – әлемнің вице-чемпионы

Алматыда өтіп жатқан шахматтан әлем чемпионатында Динара Сәдуақасова жылдам шахматтан (рапид) дүниежүзілік доданың күміс жүлдегері атанды. Жерлесіміз бен қытайлық Тань Чжуньйи 11 турдан кейін 8,5 ұпай жинап, алтын және күміс жүлдені иегерін анықтау үшін тай-брейкте шеберлік байқасты. Тек қосымша ойында сәл ғана басымдық танытқан Тань Чжуньйи бас жүлдені жеңіп алды.

Әли БИТӨРЕ, «Egemen Qazaqstan»

Динара әлем чемпионатының күміс жүлдесін олжалағанға дейін төрт турда тең ойнап, кейінгі алты партияда жеңіске жетті. Турнир барысында отандасымыз әлемнің ең мықты шахматшыларының бірі ресейлік Александра Горячкинаны жеңгенін айта кеткен жөн. Естеріңізде болса, осыдан тура бір жыл бұрын Польша астанасы – Варшавада өткен әлем чемпионатында 18 жастағы отандасымыз Бибісара Асаубаева да шахматтың рапид түрінен күміс жүлдеге ие болған еді.

Өз елімізде тұңғыш рет өтіп жатқан шахматтан әлем чемпионатының рапид түрінен сыңға түскен өзге қыздарымыздың нәтижесіне тоқталар болсақ, Жансая Әбдімәлік 5-сатыдан

көрінесе, Алуа Нұрманова – 23, Әмина Қайырбекова – 26, Бибісара Асаубаева 29-орыннан көрінді.

ХРОНИКА

Мемлекет басшысының өкімдерімен:

Нұрлан Секенұлы Орманбетов Қазақстан Республикасының Қарулы Күштері Әуе қорғанысы күштерінің бас қолбасшысы лауазымынан босатылды;

Қайрат Әнуарбекұлы Садықов Қазақстан Республикасы Қарулы Күштері Әуе қорғанысы күштері әуе шабуылына қарсы қорғаныс әскерлерінің қолбасшысы лауазымынан босатылды.

ҚАЗАҚСТАН РЕСПУБЛИКАСЫНЫҢ ЗАҢЫ

Қазақстан Республикасының кейбір заңнамалық актілеріне көлік және жер қойнауын пайдалану мәселелері бойынша өзгерістер мен толықтырулар енгізу туралы

(Жалғасы. Басы 1-бетте)

«1-3. Өуеайлақ маңындағы аумақта орналасқан, оның ішінде осы Кодекстің 43-1, 44, 44-1, 45 және 119-2-баптарына сәйкес берілген жер учаскелерін беру, сондай-ақ осы Кодекстің 48-бабына сәйкес жер учаскелеріне құқықтарды алу Қазақстан Республикасының әуе кеңістігін пайдалану және авиация қызметі туралы Қазақстан Республикасының заңнамасында көзделген шектеулер ескерілде отырып жүзеге асырылады.»

2) 115-баптың 4-тармағының бірінші бөлігінде: «кеден органдары» деген сөздер «кедендік» деген сөзбен ауыстырылсын;

3) 117-баптың бірінші бөлігіндегі «Әуе көлігінің қажеттіріне» деген сөздер «Қазақстан Республикасының заңнамасына сәйкес жер учаскесінің меншік иесімен немесе жер пайдаланушысымен (жаңа алушымен) шарт жасасу кезінде бір жыл ішінде үш айдан аспайтын шектеулі кезеңде пайдаланылатын қону алаңдарын қоспағанда, әуе көлігінің мұқтаждарына» деген сөздермен ауыстырылсын;

4) 121-баптың 2-тармағының 4) тармақшасы мынадай редакцияда жазылсын:

«4) әуеайлақ маңындағы аумақ»;

2. 2008 жылғы 4 желтоқсандағы Қазақстан Республикасының Бюджет кодексіне:

49-баптың 1-тармағының 39) тармақшасында: «пайдалануды» деген сөз «пайдалану» деген сөзбен ауыстырылсын;

«қызметін реттейтін» деген сөздер «қызметі туралы» деген сөздермен ауыстырылсын.

3. 2015 жылғы 29 қазандағы Қазақстан Республикасының Кәсіпкерлік кодексіне:

1) 124-6-бап мынадай мазмұндағы 10-2) тармақшамен толықтырылсын:

«10-2) Қазақстан Республикасының теміржол көлігі туралы заңнамасында көзделген уақытша тегінгерімді тәсілді есептеу және төлеу қағидаларын теміржол көлігі саласында басшылықты жүзеге асыратын орталық атқарушы органмен келісу бойынша әзірлейді және бекітеді.»;

2) 140-баптың 3-тармағы бірінші бөлігін 18) тармақшасындағы «жол бойында» деген сөздер алып тасталсын.

4. 2015 жылғы 31 қазандағы Қазақстан Республикасының Азаматтық процесіт кодексіне:

491-баптың үшінші бөлігін 5) тармақшасы «көтеруге» деген сөзден кейін «(суға батқан мүлікті аластуға)» деген сөздермен толықтырылсын.

5. 2015 жылғы 23 қарашадағы Қазақстан Республикасының Еңбек кодексіне:

141-бап мынадай редакцияда жазылсын:

«141-бап. Азаматтық және эксперименттік авиация саласындағы жұмыскерлердің еңбегін реттеу

Азаматтық және эксперименттік авиация саласындағы жұмыскерлердің еңбегі:

1) ұшу қауіпсіздігіне, оның ішінде әуе қозғалысына қызмет көрсетуге тікелей байланысты авиация персоналы үшін жұмыс уақытты мен тынығу уақыты режимі ұзақтығының ерекше нормаларын белгілейтін «Қазақстан Республикасының әуе кеңістігін пайдалану және авиация қызметі туралы» Қазақстан Республикасының Заңында көзделген ерекшеліктермен бірге осы Кодексте реттеледі.

Осындай ерекше нормалар азаматтық және эксперименттік авиация саласындағы халықаралық стандарттар мен нормативтер ескеріле отырып, Қазақстан Республикасының өзге де нормативтік құқықтық актілерінде көзделуі мүмкін;

2) авиациялық оқиғалар туралы хабарлайтын немесе есептерде аталатын авиация персоналы мен өзге де жұмыскерлер үшін тәртіптік және (немесе) материалдық жауаптылыққа тартудың ерекше нормаларын;

3) азаматтық авиация саласындағы уәкілетті ұйымның авиация инспекторлары үшін сәтесулер мен тәртіптік жазалау түрлерін көздейтін ерекше нормаларды белгілейтін «Қазақстан Республикасының әуе кеңістігін пайдалану және авиация қызметі туралы» Қазақстан Республикасының Заңында көзделген ерекшеліктермен бірге осы Кодексте реттеледі.»

6. 2017 жылғы 26 желтоқсандағы «Қазақстан Республикасындағы кендік реттеу туралы» Қазақстан Республикасының Кодексіне: «355-баптың 7-тармағы 1) тармақшасының екінші абзацы «көтеруге» деген сөзден кейін «(суға батқан мүлікті аласту)» деген сөздермен толықтырылсын.

7. 2017 жылғы 27 желтоқсандағы «Жер қойнауы және жер қойнауын пайдалану туралы» Қазақстан Республикасының Кодексіне:

1) 28-бапта: 1-тармақ мынадай мазмұндағы төртінші бөліктен толықтырылсын:

«Күрделі жобалар бойынша көмірсутектерді барлау және (немесе) өндіру жөніндегі операцияларды жүргізу кезінде кадрлардағы елішілік құндылық шарттары осы Кодекстің 36-бабының ережелері ескеріле отырып айқындалады.»;

2-тармақ мынадай мазмұндағы үшінші бөліктен толықтырылсын:

«Осы тармақтың ережелері Каспий немесе Арал теңізінің казакстандық секторы шегінде толық немесе ішінара орналасқан жер қойнауы учаскелеріндегі күрделі жобалар бойынша көмірсутектерді барлау және (немесе) өндіруге арналған келісімшарттарға қолданылмайды.»;

2) 36-бапта: тақырып мынадай редакцияда жазылсын:

«36-бап. Жер қойнауын пайдалануға арналған келісімшарттың нысаны мен мазмұны»;

мынадай мазмұндағы 1-1, 1-2, 1-3 және 1-4-тармақтармен толықтырылсын:

«1-1. Құзыретті орган жер қойнауын пайдалану жөніндегі операцияларды жүргізу шарттарына және пайдалы қазба түріне қарай үлгілік келісімшарттардың мынадай нысандарын бекітеді:

1) күрделі жоба бойынша көмірсутектерді барлауға және өндіруге арналған үлгілік келісімшарт;

2) күрделі жоба бойынша көмірсутектерді өндіруге арналған үлгілік келісімшарт;

3) көмірсутектерді барлауға және өндіруге арналған үлгілік келісімшарт;

4) көмірсутектерді өндіруге арналған үлгілік келісімшарт;

5) ұран өндіруге арналған үлгілік келісімшарт.

1-2. Осы Кодекстің мақсаттары үшін күрделі жобаларға мыналар жағдайы:

1) Каспий немесе Арал теңізінің казакстандық секторы шегінде толық немесе ішінара орналасқан жер қойнауы учаскесінде (учаскелерінде) кез келген көмірсутектерді барлауды және (не-емесе) өндіруді көздейтін теңіз жобалары;

2) мынадай:

құрамды дәстүрлі емес көмірсутектер қоры болатын; анықталған көмірсутектер кенжатының (кен орнының) ең жоғары нүктесінің абсолюттік тереңдігі 4500 метрден кем болмайтын;

табылған кенжатындағы (кен орнындағы) күкіртті сүеткінің құрамы қабатытқ флюидте 3,5 және одан да көп пайызды құрайтын;

табылған кенжатын (кен орны) ұңғыманың оқпанындағы суықтықтың тығыздығы 1000 кг/м3 болатын гидростатикалық қысымға қабатытқ қысымның қатынасы ретінде айқындалатын, аномальдық коэффициенті 1,5 және одан жоғары аномальдық жоғары қабатытқ қысыммен сипатталатын;

табылған кенжатын (кен орны) қалыңдығы 100 метрден асатын тұзды шөгінділердің астында орналасатын;

табылған кенжатын құрылымдық емес тұтқыштарға жататын параметрлердің кем дегенде біреуі болатын жер қойнауының кез келген учаскесінде көмірсутектерді барлау мен өндіруді көздейтін құрылықтағы жобалар;

3) газ немесе газ конденсатының кенжатының немесе мұнайға қаныққан бөлік көлемінің үлесі кенжатының немесе кен орнының жалпы көмірсутектер көлемінің жиырма бес және одан аз пайызы болатын кен орны бар жер қойнауы учаскесінде (учаскелерінде) көмірсутектерді барлауды және (немесе) өндіруді көздейтін құрылықтағы газ жобалары.

1-3. Күрделі жобаға жатқызуға мүмкіндік беретін геологиялық апараты жок құрылықтағы жер қойнауы учаскесіне (учаскелеріне) қатысты күрделі жоба бойынша көмірсутектерді барлауға және өндіруге арналған үлгілік келісімшартқа сәйкес барлауға және өндіруге арналған келісімшарт жасалады.

Мұндай жағдайда жер қойнауын пайдаланушы осы Кодекстің 116-бабының 2-тармағында белгіленген барлау кезеңінің ішінде кез келген уақытта төменде көрсетілген тәсілдердің кез келгенін:

1) жер қойнауын пайдаланушы бекіткен және жер қойнауы мемлекеттік сараптамасының оң қорытындысын алған, кен орнының осы баптың 1-2-тармағының 2) және 3) тармақшаларында

көрсетілген күрделі жобалар өлшемшарттарының кем дегенде біреуіне сәйкесігін растайтын, геологиялық қорларды жедел есептеу жөніндегі есеппен;

2) жер қойнауын пайдаланушы бекіткен және жер қойнауы мемлекеттік сараптамасының оң қорытындысын алған, кен орнының осы баптың 1-2-тармағының 2) және 3) тармақшаларында көрсетілген күрделі жобалар өлшемшарттарының кем дегенде біреуіне сәйкесігін растайтын, геологиялық қорларды есептеу жөніндегі есеппен күрделі жобаның мөртөбесін растайды.

Күрделі жобаның мөртөбесін осы тармақтың екінші бөлігінің 1) және 2) тармақшаларына сәйкес жер қойнауын пайдаланушының таңдауы бойынша жүргізілген растау түпкілікті болып табылады және барлау кезеңінің тиісті келесі кезеңдерінде және (немесе) өндіру кезеңінде қосымша растауды талап етпейді.

Күрделі жоба бойынша барлауға және өндіруге арналған келісімшарт бойынша барлау кезеңі ішінде күрделі жобаның мөртөбесі расталмаған жағдайда, өндіру кезеңіне өту кезінде мұндай келісімшарттың талаптары осы Кодекстің 119-бабына сәйкес өндіруге арналған үлгілік келісімшартқа сәйкес келтірілуге тиіс.

1-4. Егер жер қойнауын пайдалануға арналған келісімшарт бойынша табылған кен орындарының ең болмағанда бір кен орны осы баптың 1-2-тармағында көрсетілген күрделі жоба өлшемшарттарының біріне сәйкес келе, мұндай кен орындарына осы Кодекстің күрделі жобалар үшін белгіленген ережелері күрделі санаттарға жататын кен орының (кен орындарының) бастапқы алынатын көмірсутек қорлары үлесінің келісімшарт бойынша табылған барлық кен орындарының бастапқы алынатын қорларының жартысынан астамын құрау шартымен қолданылады.»;

2-тармақтың бірінші абзацы мынадай редакцияда жазылсын:

«2. Күрделі жобалар бойынша көмірсутектерді барлауға және өндіруге немесе өндіруге арналған келісімшарттарды қоспағанда, жер қойнауын пайдалануға арналған келісімшартта қамтылатын міндетті шарттардың қатарына мыналар жатады.»;

мынадай мазмұндағы 2-1-тармақпен толықтырылсын:

«2-1. Күрделі жоба бойынша көмірсутектерді барлауға және өндіруге немесе өндіруге арналған келісімшарт мынадай шарттарды қамтуға тиіс:

1) жер қойнауын пайдалану жөніндегі операциялардың түрі;

2) келісімшарттың қолданылу мерзімі;

3) жер қойнауы учаскесінің (учаскелерінің) шекаралары;

4) жер қойнауын пайдаланушының жұмыстар (қосымша жұмыстар) бағдарламасында көзделген, барлау кезеңіндегі жер қойнауы учаскесіндегі жылдар бойынша жұмыстардың көлемдері, түрлері және мерзімдері бойынша міндеттемелері;

5) жер қойнауын пайдаланушының өндіру кезеңінде казакстандық кадрларды оқытуды қаржыландыру жөніндегі міндеттемелері;

6) жер қойнауын пайдаланушының өндіру кезеңінде Қазақстан Республикасының аумағындағы ғылыми-зерттеу, ғылыми-техникалық және тәжірибелік-конструкторлық жұмыстарға арналған шығыстар бойынша міндеттемелері;

7) жер қойнауын пайдаланушының жер қойнауын пайдалану салдарың жою жөніндегі міндеттемелері және осындай міндеттемелерді қамтамасыз ету тәсілдері;

8) жер қойнауын пайдаланушының өндіру кезеңінде өңірдің әлеуметтік-экономикалық дамуына және оның инфрақұрылымын дамытуға арналған шығыстар бойынша міндеттемелері;

9) салық салу және кенділік әкету баждарын төлеуден босату шарттары;

10) жер қойнауын пайдаланушының келісімшарттың міндеттемелерді бұзғаны үшін жауаптылығы;

11) кадрлардағы елішілік құндылықтың үлесі;

12) тиісті күрделі жобаға осындай талап қолданылған жағдайда жұмыстар мен көрсетілетін қызметтердегі елішілік құндылықтың үлесі;

13) келісімшарттың қолданылу мерзімін өзгерту және ұзарту шарттары мен тәртібі;

14) дауларды шешу тәртібі;

15) көмірсутектердің ірі кен орындары үшін осы Кодекстің 119-бабының 7-тармағында көзделген міндеттеме;

16) жер қойнауын пайдалану құқығы берілген және (немесе) тиісті үлгілік келісімшартта көрсетілген өзге де шарттар.»;

4 және 5-тармақтар мынадай редакцияда жазылсын:

«4. Күрделі жоба бойынша көмірсутектерді барлауға және өндіруге арналған келісімшартты қоспағанда, көмірсутектерді барлауға және өндіруге арналған келісімшарттың қолданылу мерзімі онда дәйекті түрде бекітілген барлау кезеңімен, дайындық кезеңімен (қажет болмаған кезде) және өндіру кезеңімен айқындалады.

Күрделі жоба бойынша көмірсутектерді барлауға және өндіруге арналған келісімшарттың қолданылу мерзімі осы Кодекстің 119-бабының 1-1-тармағына сәйкес айқындалатын өндіру кезеңінің мерзімі негізінде белгіленеді.

5. Егер жер қойнауын пайдаланушы Қазақстан Республикасының заңнамасына сәйкес еңсерілмейтін күш мән-жайларының делелдемелерін ұсынатын болса, құзыретті орган барлауға және өндіруге арналған келісімшарттың, өндіруге арналған келісімшарттың, күрделі жоба бойынша көмірсутектерді барлауға және өндіруге арналған келісімшарттың немесе күрделі жоба бойынша көмірсутектерді өндіруге арналған келісімшарттың қолданылу мерзімін осындай мән-жайлардың әсер ету мерзіміне ұзартпайды.»;

мынадай мазмұндағы 5-1-тармақпен толықтырылсын:

«5-1. Күрделі жоба бойынша көмірсутектерді барлауға және өндіруге немесе өндіруге арналған келісімшарттағы кадрлардағы елішілік құндылық үлесін жер қойнауын пайдаланушы мыналарды:

1) жер қойнауын пайдаланушының басқарушылық және әкімшілік мұқтаждарына қарай оның шетелдік немесе казакстандық кадрларды қажетсінуін;

2) Қазақстан Республикасының нарығында жер қойнауын пайдаланушының қажеттіліктеріне сәйкес келетін белгілі бір санат бойынша білікті казакстандық персоналдың болуын;

3) тағылымдаманы қоса алғанда, казакстандық кадрларды кезең-кезеңімен оқытуды және басшы санаттар бойынша шетелдік кадрларды казакстандық кадрлармен кейіннен біртіндеп ауыстыруды ескере отырып айқындайды.

Күрделі жоба бойынша көмірсутектерді барлауға және өндіруге немесе өндіруге арналған келісімшартта мамандар мен білікті жұмысшылар бойынша кадрлардағы елішілік құндылықтың ең аз үлесі келісімшартты орындау кезінде тартылған персоналдың тиісті санат бойынша жалпы санының кемінде жетпіс пайызын құрауға тиіс.»;

6-тармақ мынадай редакцияда жазылсын:

«6. Келісімшарт казак және орыс тілдерінде жасалады. Егер жер қойнауын пайдаланушы немесе жер қойнауын пайдалану құқығындағы үлес иелерінің ең болмағанда біреуі шетелдік, шетелдік заңды тұлға немесе шетел қатысатын Қазақстан Республикасының заңды тұлғасы болып табылса, онда осындай жер қойнауын пайдаланушымен күрделі жоба бойынша көмірсутектерді барлауға және өндіруге немесе өндіруге арналған келісімшарттың қолданылу мерзіміне өзгерістерге қолданылмайды.»;

мынадай мазмұндағы үшінші бөліктен толықтырылсын:

«Осы тармақтың бірінші бөлігінде белгіленген кепілдіктерді күрделі жобалар бойынша көмірсутектерді барлауға және өндіруге немесе өндіруге арналған келісімшарт бойынша өндірілген шікі мұнайға кендік әкету баждарын төлеуден уақытша босатуды көздейтін Қазақстан Республикасының кендік реттеу саласындағы заңнамасындағы өзгерістерге қолданылады.»;

7-тармақта: екінші бөлік мынадай редакцияда жазылсын:

«Осы тармақтың бірінші бөлігінде белгіленген кепілдіктер осы тармақтың үшінші бөлігінде көзделген жағдайды қоспағанда, Қазақстан Республикасының ұлттық қауіпсіздікті, қорғаныс қабілетін қамтамасыз ету, экологиялық қауіпсіздік, денсаулық сақтау, салық салу, кендік реттеу және бәсекелестікті қорғау саласындағы заңнамасындағы өзгерістерге қолданылмайды.»;

мынадай мазмұндағы үшінші бөліктен толықтырылсын:

«Осы тармақтың бірінші бөлігінде белгіленген кепілдіктерді күрделі жобалар бойынша көмірсутектерді барлауға және өндіруге немесе өндіруге арналған келісімшарт бойынша өндірілген шікі мұнайға кендік әкету баждарын төлеуден уақытша босатуды көздейтін Қазақстан Республикасының кендік реттеу саласындағы заңнамасындағы өзгерістерге қолданылады.»;

3) 37-бапта: 2-тармақтың 9) тармақшасындағы «өзгертілген жағдайларда жасалады.» деген сөздер «өзгертілген» деген сөзбен ауыстырылып, мынадай мазмұндағы 10), 11) және 12) тармақшалармен толықтырылсын:

«10) келісімшарт талаптары оның күрделі жоба бойынша көмірсутектерді барлауға және өндіруге немесе өндіруге арналған келісімшартқа жатқызылуына байланысты өзгертілген;

11) келісімшарт талаптары барлау нәтижелері бойынша күрделі жоба мөртөбесінің расталмауына байланысты өзгертілген;

12) осы Кодекстің 36-бабының 5-тармағында көзделген жағдайларда жасалады.»;

8-тармақтағы «9)» деген цифр «12)» деген шифрлармен ауыстырылсын;

4) 38-баптың 1-тармағының 1) тармақшасы мынадай редакцияда жазылсын:

«1) Келісімшарт жасалған мерзім өткен.»;

5) 49-баптың 1 және 2-тармақтары мынадай редакцияда жазылсын:

«1. Жер қойнауын пайдаланушы немесе жер қойнауын пайдалану құқығын иеленушілер құратын немесе айқындайтын, жер қойнауын пайдалану жөніндегі операцияларды жүргізу кезінде жер қойнауын пайдаланушының өкілі ретінде әрекет ететін заңды тұлға жер қойнауын пайдалануға арналған келісімшарт бойынша немесе жер қойнауын пайдалануға арналған келісімшарт шеңберіндегі кен орны, пайдалы қатты қазбаларды барлауға немесе өндіруге арналған лицензиялар бойынша оператор болып табылады.

2. Жер қойнауын пайдалануға арналған тиісті келісімшарт немесе лицензия бойынша жер қойнауын пайдалану құқығын жалғыз иеленуші болып табылатын тұлға оператор болып тағайындалмайды.»;

6) 55-баптың 2-тармағындағы «Мұндай қамтамасыз етуді ұсыну» деген сөздер «Жер қойнауын пайдаланушының мұндай қамтамасыз етуді ұсыну» деген сөздермен ауыстырылсын;

7) 56-бапта:

1-тармақ мынадай редакцияда жазылсын:

«1. Жер қойнауын пайдаланушы осы Кодекке сәйкес жер қойнауын пайдалану салдарын жою жөніндегі міндеттемені орындамаған жағдайда, кепілдікке орай кепілгер Қазақстан Республикасының алдында осы Кодекке сәйкес айқындалатын толық ақшалай соманы төлеу бойынша жауапты болады.»;

2-тармақтың екінші сөйлемі «кепілгерлер» деген сөзден кейін «, егер осы Кодексте өзгеше көзделмесе.» деген сөздермен толықтырылсын;

мынадай мазмұндағы 5-тармақпен толықтырылсын:

«5. Жер қойнауын пайдалану жөніндегі операциялардың салдарын жою жөніндегі міндеттемелердің орындалуын қамтамасыз ету ретінде берілетін кепілдіктердің ерекшеліктері осы Кодекстің Ерекше бөлігінде белгіленеді.»;

8) 70-баптың 3-тармағының 2) тармақшасы үшінші абзацндағы «үшін берілетін аумақтардың географиялық координаттары» деген сөздер «үшін» деген сөзбен ауыстырылып, мынадай мазмұндағы төртінші абзацпен толықтырылсын:

«күрделі жобалар ретінде көмірсутектерді барлау және өндіруге немесе өндіруге арналған аумақтардың географиялық координаттары.»;

9) 78-бап мынадай редакцияда жазылсын:

«78-бап. Жер қойнауын пайдалануға байланысты дауларды шешу тәртібі

(Жалғасы. Басы 1, 8-10 беттерде)

даңқы» ордендерімен наградталған көпбалалы аналардың, бірінші топтағы мүгедектерді бар адамдардың тегін жол жүруге, ал 15 жастан 18 жасқа дейінгі адамдардың жол жүру құқығының (билетінің) толық құнының елу пайызын төлей отырып, жол жүру құжатын (билетін) сағып алуға құқығы бар»;

10) 22-бапта:
2-тармақтың 1-1) тармақасын алып тасталсын;
3-тармақтың 1) тармақсасындағы «1-1)» деген цифрлар алып тасталсын;

11) 37-баптың 1-1-тармағы алып тасталсын;
12) 38-бап мынадай мазмұндағы 2-1-тармақпен және ескертумен толықтырылсын:

«2-1. Техникалық жол берілетін ең жоғары массасы он екі тоннадан асатын автокөлік құралдарының иелері автоматтандырылған өшеу станциялары жұмыс істейтін аймақ арқылы жүріп өткен кезде автоматтандырылған өшеу станцияларының жұмысын ұйымдастыру қағидаларында айқындалған тәртіппен автоматтандырылған өшеу станциясында осындай автокөлік құралының нақты салмақтық және габариттік параметрлерін өлшеуді қамтамасыз етуге міндетті.»

«Ескерту. Автокөлік құралдарының меншік иелері, шаруашылық жүргізу құқығында немесе желел басқару құқығында автокөлік құралдарын иеленетін тұлғалар, сондай-ақ автокөлік құралын экипажымен қоса жалдау шарты бойынша беру жағдайларын қоспағанда, автокөлік құралдары уақытша иелену және пайдалануға берілген тұлғалар, егер автокөлік құралы Қазақстан Республикасының аумағымен халықаралық тасымалдарды жүзеге асырса, көлік құралдары иелерінің жауапкершілігін міндетті сақтандыру шартын жасақсан сақтанушылар осы баптың 2-1-тармағындағы автокөлік құралдарының иелері деп танылады.»

13) мынадай мазмұндағы 38-2-бапмен толықтырылсын:
«38-2-бап. Жүктерді өзі аударғыш автомобильмен тасымалдау
Рұқсат етілген ең жоғары массасы Қазақстан Республикасының заңнамасында белгіленген автокөлік құралының жол берілетін жалпы массасынан асатын жүктерді өзі аударғыш автомобильмен Қазақстан Республикасының жалпыға ортақ пайдаланылатын автомобиль жолдарымен және елді мекендерінің көшелерімен тасымалдауға жол берілмейді.»

14) 47-баптың 5-тармағындағы «Қалааралық, ауданаралық (облысшілік қалааралық облысаралық), «он» деген сөздер тиісіне «Ауданаралық (облысшілік қалааралық) облысаралық қалааралық», «сегіз» деген сөздермен ауыстырылсын;

15) 54-1-бап мынадай мазмұндағы 3-тармақпен толықтырылсын:
«3. Осы Заңның 11-бабының 4 және 5-тармақтарының колданысы 2026 жылғы 1 қаңтарға дейін тоқтатыла тұрсын.»

18. «Ішкі су көлігі туралы» 2004 жылғы 6 шілдедегі Қазақстан Республикасының Заңына:

1) 9-баптың 1-тармағында:

1) тармақшадғы «қадағалау қызметкерлері» деген сөздер «бақылау мен қадағалау жұмыскерлері және ішкі су көлігі саласындағы жұмыскерлер» деген сөздермен ауыстырылсын;

26-11) тармақшадғы «біліктілік комиссиялары туралы ережелі» деген сөздер алып тасталсын;

мынадай мазмұндағы 26-33) тармақшамен толықтырылсын:
«26-33) уәкілетті органның кәсіпорны орындайтын жұмыстар мен қорсетін қызметтердің көлемдері мен құнын айқындау әдістемесін әзірлеу және бекіту»;

12) 12-баптың 1 және 3-тармақтарындағы «құрылыстарын» деген сөз «құрылысжайларын (шілөздерлі)» деген сөздермен ауыстырылсын;

3) 15-баптың 4-тармағы 1) тармақшасының бірінші бөлігі «ішкі су жолдарын» деген сөздерден кейін «және кеме қатынасы гидротехникалық құрылысжайларын (шілөздерлі)» деген сөздермен толықтырылсын;

4) 17-баптың 9) тармақшасы мынадай редакцияда жазылсын:
«9) Қазақстан Республикасының Мемлекеттік кеме тізлімінде мемлекеттік тіркелуге жататын кемелердің командалық құрамының адамдарына диплом беру және оларды аттестаттау қағидаларына сәйкес жүргізілетін кемелердің командалық құрамының адамдарына диплом беру»;

5) 94-баптағы «құрылыстарын» деген сөз «құрылысжайларын (шілөздерлі)» деген сөздермен ауыстырылсын.

19. «Қазақстан Республикасының қорғаныс және Қарулы Күштері туралы» 2005 жылғы 7 қаңтардағы Қазақстан Республикасының Заңына:

31-1-баптың 2-тармағының екінші бөлігіндегі «(оның ішінде пилотсыз)» деген сөздер «, оның ішінде пилотсыз әуе кемелерін» деген сөздермен ауыстырылсын.

20. «Экспорттық бақылау туралы» 2007 жылғы 21 шілдедегі Қазақстан Республикасының Заңына:

1-баптың 3) тармақшасындағы «ұшқышсыз ұшу аппараттары» деген сөздер «пилотсыз әуе кемелері» деген сөздермен ауыстырылсын.

21. «Қазақстан Республикасының әуе кеңістігін пайдалану және авиация қызметі туралы» 2010 жылғы 15 шілдедегі Қазақстан Республикасының Заңына:

1) 1-бапта:

мынадай мазмұндағы 5-1) тармақшамен толықтырылсын:

«5-1) авиациялық жұмыстарды орындау құқығына арналған куәлік – азаматтық авиация саласындағы уәкілетті ұйым берген, пайдаланушының авиациялық жұмыстарға жіберілуін қуәландыратын, белгіленген нысандағы құжат»;

6-1) тармақша алып тасталсын;

10-1), 10-2), 10-3) және 10-4) тармақшалар мынадай редакцияда жазылсын:

«10-1) авиациялық медицина – авиациялық ұшуды медициналық қамтамасыз ету мәселелерін зерделеуге арналған медицина саласы;

10-2) авиациялық медициналық инспектор – азаматтық авиация саласындағы уәкілетті ұйымның авиациялық медицина саласында біліктілігі мен жұмыс тәжірибесі бар және азаматтық және эксперименттік авиация саласында сертификаттауды, бақылау мен қадағалауды жүзеге асыруға уәкілеттік берілген авиация инспекторы;

10-3) авиациялық медициналық орталық – азаматтық авиация саласында медициналық қуәландыруды жүзеге асыратын заңды тұлға;

10-4) авиациялық медициналық орталықтың сертификаты – авиациялық медициналық орталықтың сертификаттау талаптарына сәйкестігін қуәландыратын, белгіленген үлгідегі құжат»;

мынадай мазмұндағы 10-5), 10-6), 15-1) және 29-2) тармақшалармен толықтырылсын:

«10-5) авиациялық медициналық сарапшы – авиациялық медициналық сарапшы сертификаты бар, авиациялық медицина саласында даярланып өткен және практикалық дағдылары мен еңбек өтілі бар, әуе кемелерінің ұшуын орындауға және қамтамасыз етуге және оларға техникалық қызмет көрсетуге, әуе қозғалысына қызмет көрсетуге тікелей байланысты адамдарды куәліктерді немесе біліктілік белгілерін алуға медициналық қуәландырудан өткізу үшін азаматтық авиация саласындағы уәкілетті ұйым тағайындайтын дәрігер;

10-6) авиациялық медициналық сарапшының сертификаты – авиациялық медициналық сарапшыға медициналық қуәландыру жүргізу және медициналық сертификат беру құқығын беретін, белгіленген үлгідегі құжат»;

«15-1) азаматтық авиация саласындағы төлемдер – азаматтық авиация саласындағы уәкілетті ұйым қорсететін қызметтер үшін жеке және заңды тұлғалардың төлемдері, сондай-ақ азаматтық авиация саласындағы уәкілетті ұйымның бюджетіне ұшу қауіпсіздігі мен авиациялық қауіпсіздікті қамтамасыз етуге тұрақты қадағалауды жүзеге асырғаны үшін заңды тұлғалардың міндетті аударымдары»;

«29-2) еділ мәдениеті – осы Заңда көзделген жағдайларды қоспағанда, авиация персоналы және азаматтық авиация саласындағы өзге де жұмыскерлер азаматтық авиация саласындағы кәсіпкерлер немесе теріс қылықтар туралы хабарлайтын және жасалған қателіктер немесе теріс қылықтар үшін жауаптылықта болмайтын ұшу қауіпсіздігін қамтамасыз ету қағидалы»;

31) тармақшадғы «оларды пайдалануға жарамдылығының нормаларына» деген сөздер «сертификаттау талаптарына» деген сөздермен ауыстырылсын;

38) тармақша мынадай редакцияда жазылсын:
«38) әуежайдың (әуеайлақтың) авиациялық қауіпсіздік қызметінің сертификаты – әуежайдың (әуеайлақтың) авиациялық қауіпсіздік қызметінің сертификаттау талаптарына сәйкестігін қуәландыратын, белгіленген үлгідегі құжат»;

мынадай мазмұндағы 53-3) тармақшамен толықтырылсын:
«53-3) даярлаудың және бағалаудың құзыреттілік жүйесі – авиация персоналын даярлау және бағалау жүйесі, оған нәтижелерге бағдарлану, операцияларды орындау тиімділігінің стандарттарына және осы стандарттарды өлшеуге ерекше назар аудару, сондай-ақ белгіленген тиімділік стандарттары негізінде оқу курсы әзірлеу тәрізі»;

54-1) тармақша мынадай редакцияда жазылсын:
«54-1) жерде қызмет көрсету – әуе қозғалысына қызмет көрсетуді қамтымайтын, әуе кемесі әуежайға (әуеайлаққа) келген немесе әуе кемесі әуежайдан (әуеайлақтың) жөнтілген кезде қажетті қызмет көрсету»;

мынадай мазмұндағы 54-2), 61-1) және 61-2) тармақшалармен толықтырылсын:

«54-2) жерде қызмет көрсету қызметтерін беруші – әуежайды (әуеайлақты) пайдаланушыны және өз әуе кемелеріне, жолашыларға, бағажға, жүктер мен поштаға өз бетінше қызмет көрсететін авиакомпанияны қоспағанда, әуежай (әуеайлақ) аумағында жерде қызмет көрсету қызметтерін қорсететін жеке немесе заңды тұлға»;

«61-1) қауіпті жүктер – адамның өмірі мен денсаулығына, қауіпсіздігі мен мүлкіне немесе қоршаған ортаға қатер төндіретін, Халықаралық азаматтық авиация ұйымының (ИКАО) қауіпті жүктерді әуесмен қауіпсіз тасымалдау жөніндегі техникалық

нұсқаулықтарында айқындалатын қауіпті жүктер тізбесінде қорсетілген бұйымдар немесе заттар;

61-2) қашықтан сәйкестендіру жүйесі – ұшуды орындау процесінде пилотсыз әуе кемесі туралы ақпаратты жергілікті трансляциялауды қамтамасыз ететін жүйе»;

65-1) тармақшадғы «санаттарға» деген сөз «денгейлерге» деген сөзбен ауыстырылсын;

66-1) тармақша мынадай редакцияда жазылсын:
«66-1) пилотсыз авиациялық жүйе – пилотсыз әуе кемесі және пилотсыз әуе кемесін әуе кеңістігінде қауіпсіз және тиімді пайдалану үшін қажетті онымен байланысты (пилотсыз әуе кемесін басқаратын байланыс арналары мен құрамдастарды қоса алғанда) элементтер»;

мынадай мазмұндағы 66-2), 66-3), 66-4), 66-5), 66-6), 67-1) және 76-2) тармақшалармен толықтырылсын:

«66-2) пилотсыз әуе кемелерінің ұшуына шектеу қойылған аймақ – Қазақстан Республикасы аумағының үстінде белгіленген мөлшерлердегі әуе кеңістігінің бір бөлігі, оның шегінде пилотсыз әуе кемелерінің ұшуына белгілі бір шарттармен шектеу қойылады»;

66-3) пилотсыз әуе кемесі – дербес жұмыс істеуге және (немесе) бортында пилотсыз қашықтан басқаруға пайдаланылатын немесе арналған әуе кемесі;

66-4) рейс мәртебесінің өзгеруі — маршруттың жоспарланған бағыттан өзгеруі, рейстің кідіруі, рейс кестесінің өзгеруі, рейстің орындалмауы немесе рейстің ұшу (ұшып келу) уақытына немесе маршрутқа әсер ететін өзге де өзгеріс;

66-5) сараптамалық медициналық қорытынды – авиациялық медициналық инспектор даулы жағдайлар бойынша, қажет болған кезде авиация саласындағы басқа да мамандарды тарта отырып берген құжат;

66-6) сертификатталған әуеайлақ (тікұшақ айлағы) – пайдаланушысына әуеайлақтың (тікұшақ айлағының) жарамдылығын сертификаты берілген әуеайлақ (тікұшақ айлағы)»;

«67-1) тип сертификаты – әуе кемелерін сертификаттауды жүзеге асыратын азаматтық авиация саласындағы уәкілетті ұйым, азаматтық авиация саласындағы халықаралық ұйым немесе азаматтық әуе кемесі типінің конструкциясын, қозғалтқышты немесе әуе бурнадасын айқындау үшін шет мемлекет берген және конструкцияның ұшуға жарамдылық нормаларына сәйкестігін растайтын құжат»;

«76-2) ұшуға шектеу қойылған аймақ – Қазақстан Республикасы аумағының үстіндегі белгіленген мөлшерлердегі әуе кеңістігі, оның шегінде әуе кемелерінің ұшуына белгілі бір шарттармен шектеу қойылады»;

78) тармақшадғы «ұшудың қауіпсіз жүргізілуін қамтамасыз ететін шаралар кешені, бұл ретте адамдардың өміріне немесе денсаулығына зиян келтіру немесе мүлкіне залал келтіру тәуекелі қолайлы деңгейге дейін төмендетілді және қауіптілік көздерін анықтаудың және тәуекел факторларын бақылаудың үздіксіз процесі арқылы осындай не бұдан да төмен деңгейде сақталады» деген сөздер «адамдардың өміріне немесе денсаулығына зиян келтіру немесе мүлкіне залал келтіру тәуекелі қолайлы деңгейге дейін төмендетілген және қауіптілік көздерін анықтаудың және тәуекел факторларын бақылаудың үздіксіз процесі арқылы осы не бұдан да төмен деңгейде тұратын жай-құй» деген сөздермен ауыстырылсын;

78-1) тармақша мынадай редакцияда жазылсын:
«78-1) ұшу қауіпсіздігін басқару жүйесі – ұйымдастырушылық құрылымды, жауапкершілік иерархиясын, міндеттерді, басшылық қатіяттары мен рәсімдерді қоса алғанда, ұшу қауіпсіздігін басқаруға арналған жүйелі тәсіл»;

мынадай мазмұндағы 78-2) тармақшамен толықтырылсын:
«78-2) ұшу сынақтары – әуе кемесінің, ұшу қондырғыларының, авиациялық және арнаулы жабдықтарын, қару-жарақтар мен басқа да авиациялық техниканың, аэродинамика және әуе кемелерінің, сондай-ақ олардың жүйелерінің беріктігі саласындағы зерттеулердің сипаттамаларын айқындау үшін және (немесе) азаматтық авиациялық техниканың ұшуға жарамдылығы талаптарына сәйкестігін айқындау үшін орындатылған ұшу»;

80) және 81) тармақшалар алып тасталсын;

3) 3-баптың тақырыбындағы «пайдалануды және авиация қызметін реттейтін» деген сөздер «пайдалану және авиация қызметі туралы» деген сөздермен ауыстырылсын;

3) 6-баптың 3-тармағының төртінші бөлігіндегі «сексен» деген сөз «жетпіс бес» деген сөздермен ауыстырылсын;

4) 7-бап мынадай мазмұндағы 1-1-тармақпен толықтырылсын:
«1-1. Егемендігі айқындалмаған, Қазақстан Республикасы әуе қозғалысына қызмет көрсетуді қамтамасыз етуге жауапты болатын әуе кеңістігінде Қазақстан Республикасының заңнамасында айқындалған тәртіпке сәйкес Халықаралық азаматтық авиация ұйымының (ИКАО) стандарттары мен ұсынылатын практикасы қолданылады.»;

5) 10-баптың 6-тармағы мынадай мазмұндағы екінші бөлікпен толықтырылсын:

«Азаматтық авиация саласындағы уәкілетті ұйым жеке және (немесе) заңды тұлғалардың жолданымы бойынша не өз бастамасы бойынша азаматтық авиация саласындағы уәкілетті ұйымның қызметшілері жаасаған тексерулердің және бақылау мен қадағалаудың өзге де нысандарының қорытпады құжаттарының (актілердің, инспекторлық нұсқамалардың) күшін жоюға, оларды кері қайтарып алуға, тоқтата тұруға немесе өзгертуге құқылы.»;

6) 10-2-бапта:

3) және 9) тармақшалар мынадай редакцияда жазылсын:
«3) әэронавигациялық ақпаратпен қамтамасыз ету, аспаптар арқылы ұшу схемаларын әзірлеу және әэронавигациялық карталарды жасау»;

«9) құстар мен өзге де жануарлар туындататын қауіптерді басқару»;

13) тармақша алып тасталсын;

14) тармақша мынадай редакцияда жазылсын:

«14) жерде қызмет көрсету»;

17) тармақшадғы «қамтамасыз ету жатады» деген сөздер «қамтамасыз ету» деген сөздермен ауыстырылып, мынадай мазмұндағы 18) тармақшамен толықтырылсын:

«18) авиациялық оқиғалар туралы деректерді міндетті және ерікті түрде ұсыну жүйесінің жұмыс істеуін қамтамасыз ету жатады.»;

7) 11-баптың 4-тармағындағы «қызметтік куәлігін» деген сөздер «авиация инспекторының куәлігін» деген сөздермен ауыстырылсын;

8) 12-баптың 5-тармағының екінші бөлігі мынадай редакцияда жазылсын:

«Авиация инспекторлары беретін инспекторлық нұсқамаларға азаматтық авиация саласындағы уәкілетті ұйымға немесе сотқа шағым жасалуы мүмкін.»;

9) 12-1-бап мынадай редакцияда жазылсын:

«12-1-бап. Азаматтық авиацияның ұшу қауіпсіздігі жөніндегі бағдарлама

1. Азаматтық авиация саласындағы уәкілетті ұйым ұшу қауіпсіздігін қамтамасыз етуге қатысатын мемлекеттік органдармен бірлесіп, Халықаралық азаматтық авиация ұйымының (ИКАО) стандарттары мен ұсынылатын практикасына сәйкес азаматтық авиация жүйесінің ауқымы мен құрделілігіне сәйкес келетін азаматтық авиацияның ұшу қауіпсіздігі жөніндегі бағдарламаны әзірлейді және іске асырады, ол:

1) ұшу қауіпсіздігінің деңгейін арттыруға бағытталған қағидалар мен іс-шаралардың бірінші кешенін білдіреді;

2) пайдаланушылар мен азаматтық авиация ұйымдарының ұшу қауіпсіздігін басқару жүйесін тиімді іске асыруға және олармен тиісіне өзара іс-қимыл жасауға икепал етеді;

3) ұшу қауіпсіздігін қамтамасыз ету тиімділігін қорсеткіштерін мониторингтеуді және бағалауды қамтамасыз етеді;

4) ұшу қауіпсіздігін қамтамасыз ету тиімділігінің жалпы-мемлекеттік қорсеткіштерін қолдайды және жақсартады.

2. Азаматтық авиацияның ұшу қауіпсіздігі жөніндегі бағдарлама:

1) ұшу қауіпсіздігін қамтамасыз ету саласындағы мемлекеттік саясатты, мақсаттар мен ресурстарды;

2) ұшу қауіпсіздігі үшін тәуекел факторларын мемлекеттік деңгейде басқаруды;

3) ұшу қауіпсіздігін мемлекеттік деңгейде қамтамасыз етуді;

4) ұшу қауіпсіздігі мәселелерін мемлекеттік деңгейде танымал етуді қамтиды.

3. Азаматтық авиациядағы ұшу қауіпсіздігін қамтамасыз ету әуе кеңістігін пайдалануға байланысты қоғамдық қатынастардың барлық субъектілері қызметінің негізгі басымдығы және міндет-төмесі болып табылады.»;

10) 12-2-бап мынадай мазмұндағы 5) тармақшамен толықтырылсын:

«5) бағдарламаның негізгі бағыттары мен оны іске асыру тегтігі, қаралмайт ресурстар мен оларды қаржыландыру көздерін, іске асырудан күтілетін нәтижені және индикаторларды қамтиды.»;

11) 14-бапта:

1-тармақта:

2-1) тармақша алып тасталын;

14) тармақша «пайдаланушылардың» деген сөзден кейін «қызметі қорсетілетін қызметтерді ұсыну барысында әуе кемелерінің ұшуын орындаумен байланысты азаматтық авиацияның авиациялық оқу орталықтарының» деген сөздермен толықтырылсын;

25) және 41-3) тармақшалар алып тасталын;

41-14) тармақшадғы «мен оқыс оқиғалар» деген сөздер алып тасталын;

41-20) тармақшадғы «үлгі» деген сөз «тип» деген сөзбен ауыстырылсын;

41-40) тармақшадғы «әуеайлақтардың (тікұшақ айлақтарының) азаматтық әуе кемелерін пайдалануға жарамдылығы» деген сөздер «азаматтық авиация әуеайлақтары (тікұшақ айлақтары) пайдалануға жарамдылық» деген сөздермен ауыстырылсын;

41-46) және 41-53) тармақшалар мынадай редакцияда жазылсын:

«41-46) Қазақстан Республикасында азаматтық әуе кемелерінің ұшуына құстар мен өзге де жануарлар туындататын қауіптерді басқару қағидаларын бекітеді»;

«41-53) әуежайдың (әуеайлақтың) авиациялық қауіпсіздік қызметін сертификаттау және сертификат беру қағидаларын, сондай-ақ әуежайдың (әуеайлақтың) авиациялық қауіпсіздік қызметіне қойылатын сертификаттау талаптарын бекітеді»;

41-60) тармақша алып тасталын;

41-72) тармақша мынадай редакцияда жазылсын:

«41-72) Қазақстан Республикасының әуе кеңістігінде пилотсыз авиациялық жүйелерді пайдалану жөніндегі орталық уәкілетті органмен келісу бойынша жылына екі жүз мың жолашудан аз жолашулар легімен операциялық шығындарды жабу үшін кірістердің жеткілікті деңгейін қамтамасыз ететін коммуналдық меншіктің әуежайларды субсидиялау тәртібін бекітеді;

41-75) әуе кемесін жерде мұз қатуға қарсы қорғау жөніндегі қағидаларды бекітеді;

41-76) азаматтық авиация саласындағы төлемдерді алу қағидаларын бекітеді;

41-77) азаматтық авиация саласындағы уәкілетті ұйымның ақылы қорсетілетін қызметтерінің тізбесін және азаматтық авиация саласындағы төлемдер мөлшерлемелерін бекітеді;

41-78) монополияға қарсы органмен келісу бойынша инфрақұрылымдық алымдарды есептеу әдістемесін бекітеді»;

мынадай мазмұндағы 4-тармақпен толықтырылсын:

4. Азаматтық авиация саласындағы уәкілетті органның ведомствосы өз құзыреті шегінде осы Заңның 16-6-бабы 2-тармағының 1), 2) және 4) тармақшаларында көзделген шараларды қолдануға құқылы.»;

12) 15-1-баптың 3), 4), 5), 6), 7), 8), 9), 10), 11), 12), 13), 14), 15), 16), 17), 18), 19), 20), 21), 22), 23), 24), 25), 26), 27), 28), 29), 30) және 31) тармақшалары алып тасталын;

13) 16-бапта:

1-тармақтағы «азаматтық авиация пайдаланушылары мен ұйымдарының, әуе кемелерінің,» деген сөздер «пайдаланушылардың және азаматтық ав

(Жалғасы. Басы 1, 8-11 беттерде)

«эронавигациялық ұйымның» деген сөздер «эронавигациялық қызмет көрсетуді берушінің» деген сөздермен ауыстырылсын;
 5-тармақтың бірінші бөлігіндегі «, сондай-ақ сыныптамайтын әуесайлақтардың (тікұшақ айлақтарының) аудандарын» деген сөздер алып тасталсын;
 мынадай мазмұндағы 5-1-тармақпен толықтырылсын:

«5-1. Егемендігі айқындалмаған әуе кеңістігінде, сондай-ақ Қазақстан Республикасы әуе қозғалысына қызмет көрсетуді қамтамасыз етуге жауапты болатын шектес мемлекеттердің берілген әуе кеңістігінде әуе қозғалысын ұйымдастыруды және оған қызмет көрсетуді азаматтық авиация саласындағы уәкілетті органға ведомстволық бағынысты мемлекеттік кәсіпорын болып табылатын эронавигациялық қызмет көрсетуді беруші жүзеге асырады.

Жекелеген әуесайлақтардың (тікұшақ айлақтарының) аудандарында әуе қозғалысына қызмет көрсетуді жеке кәсіпкерлік субъектісі болып табылатын эронавигациялық қызмет көрсетуді беруші жүзеге асыра алады.»

8-тармақтағы «ортанмен» деген сөз «ұйыммен» деген сөзбен ауыстырылсын;

22) 19-баптың 2-тармағының бірінші бөлігі «әуе кемелерінің ұшуына шектеу қойылған аймақтар» деген сөздерден кейін «, пилотсыз әуе кемелерінің ұшуына шектеу қойылған аймақтар» деген сөздермен толықтырылсын;

23) 20-баптың 2-тармағының 3) тармақшасы мынадай редакцияда жазылсын:

«3) дүлей зілзалалар кезінде халыққа медициналық және (немесе) гуманитарлық көмек көрсету үшін әуе кемелері, сондай-ақ Қазақстан Республикасының халқына медициналық және (немесе) гуманитарлық көмек көрсету үшін сыртқа саяси қызметті жүзеге асыратын мемлекеттік орган ретінде шетелдік әуе кемелері;»

24) 21-баптың 1-тармағы мынадай редакцияда жазылсын:

«1. Азаматтық авиация саласындағы уәкілетті органға ведомстволық бағынысты мемлекеттік кәсіпорын болып табылатын эронавигациялық қызмет көрсетуді беруші Қазақстан Республикасының бүкіл аумағында, сондай-ақ егемендігі айқындалмаған, Қазақстан Республикасы әуе қозғалысына қызмет көрсетуді қамтамасыз етуге жауапты болатын әуе кеңістігінде эронавигациялық ақпарат беруді қамтамасыз етеді.

Эронавигациялық ақпаратты қамтамасыз ету Халықаралық азаматтық авиация ұйымының (ИКАО) стандарттарына және азаматтық авиацияда эронавигациялық ақпаратпен қамтамасыз ету қағидаларына сәйкес жүзеге асырылады.»

25) 24-бап мынадай редакцияда жазылсын:

«24-бап. Әуе кемесінің ұшу жоспары
 Жоспарланған ұшуға немесе ұшудың бір бөлігіне қатысты әуе қозғалысына қызмет көрсету және (немесе) әуе қозғалысын басқару органдарына жіберілуіне жататын ақпарат осы Заңда көзделген әуе кеңістігін пайдалануға арналған рұқсаттар болған кезде және:

1) ұшу жоспары ұсынылатын жағдайлар;
 2) ұшу жоспары ұшыну, ұшу жоқтарына өзгерістер енгізу және оны жабу тәртібі, сондай-ақ ұшу жоспарының мазмұны;

3) бақыланбайтын әуе кеңістігіндегі ұшу туралы хабарлау тәртібі айқындалатын Қазақстан Республикасының әуе кеңістігін пайдалану қағидаларына сәйкес ұшу жоспары нысанында беріледі.»

26) 27-бапта:

1-тармақтың 6) тармақшасы «болғызбау жағдайларын» деген сөзден кейін «және (немесе) әуе қозғалысына қызмет көрсету органы әуе трассасынан тыс ұшуды орындауға рұқсат берген кезінде жағдайларды» деген сөздермен толықтырылсын;

2-тармақтың екінші бөлігі «бойынша» деген сөзден кейін «Қазақстан Республикасының әуе кеңістігін пайдалану қағидаларына сәйкес» деген сөздермен толықтырылсын;

27) 30-баптың 5-тармағындағы «кезінде радиоалмасу фразеологиясының» деген сөздер «кезіндегі фразеология және радио-алмасу» деген сөздермен ауыстырылсын;

28) 31-бапта:

2-тармақ «әуе кемелерінің» деген сөздерден кейін «және пилотсыз әуе кемелерінің» деген сөздермен толықтырылсын;

3-тармақтағы «ұшу аппараттарының» деген сөздер «әуе кемелерінің» деген сөздермен ауыстырылсын;

29) 33-бапта:

тақырып мынадай редакцияда жазылсын:

«33-бап. Пилотсыз авиациялық жүйелерді қолдану ұшуы;
 1-тармақ мынадай редакцияда жазылсын:

«1. Пилотсыз әуе кемесі Қазақстан Республикасының әуе кеңістігінде пилотсыз авиациялық жүйелерді пайдалану қағидаларында және пилотсыз әуе кемесінің пайдалану құжаттамасында белгіленген шарттар сақталып, адамдардың өміріне немесе денсаулығына зиян келтіру, мүлкікті зақымдау (бұздыру) қатері, басқа әуе кемелері үшін қауіп барынша азайтылып пайдаланылуға тиіс.»

2-тармақта:

«Қалалардың немесе кенттердің» деген сөздер «Елді мекендердің» деген сөздермен ауыстырылсын;

«ұшу аппаратының» деген сөздер «әуе кемесінің» деген сөздермен ауыстырылсын;

«ұшу аппараттарының» деген сөздер «авиациялық жүйелерді» деген сөздермен ауыстырылсын;

3-тармақтағы «ұшу аппараттарының» деген сөздер «әуе кемелерінің» деген сөздермен ауыстырылсын;

4-тармақтағы «ұшу аппараттары» және «ұшу аппараттарының» деген сөздер тісінше «әуе кемелері» және «әуе кемелерінің» деген сөздермен ауыстырылсын;

мынадай мазмұндағы 5, 6, 7, 8 және 9-тармақтармен толықтырылсын:

«5. Қашықтан сәйкестендіру жүйесі жоқ немесе қашықтан сәйкестендіру жүйесі жұмыс істемейтін пилотсыз авиациялық жүйелерді қолдану ұшу Қазақстан Республикасының әуе кеңістігінде пилотсыз авиациялық жүйелерді пайдалану қағидаларында айқындалатын жағдайларда және тәртіппен шектеледі.
 6. Осы баптың ережелерін бұзғаны үшін пилотсыз авиациялық жүйелерді пайдаланушылар Қазақстан Республикасының Әкімшілік құқық бұзушылық туралы кодексіне сәйкес әкімшілік жауаптылыққа болады.

7. Сериялы шығаруға арналған жаңа конструкциядағы (жаңа типтегі) пилотсыз авиациялық жүйенің зауыттық мемлекеттік және пайдалану сынақтарынан өткеннен кейін азаматтық авиация саласындағы уәкілетті ұйым берген сәйкестік сертификаты болуға тиіс.

8. Пилотсыз авиациялық жүйенің сәйкестік сертификаттың беруді Қазақстан Республикасының әуе кеңістігінде пилотсыз авиациялық жүйелерді пайдалану қағидаларына сәйкес азаматтық авиация саласындағы уәкілетті ұйым жүзеге асырады.

9. Бекітілген типтік конструкциясы жоқ пилотсыз авиациялық жүйенің әрбір данасында оның конструкциясының, сипаттамаларының және пайдалану-техникалық құжаттамасының Қазақстан Республикасының әуе кеңістігінде пилотсыз авиациялық жүйелерді пайдалану қағидаларына сәйкестігіне азаматтық авиация саласындағы уәкілетті ұйым берген сәйкестік куәлігі болуға тиіс.»

30) 41-бапта:

2-тармақтың бірінші бөлігі «ұшу» деген сөзден кейін «, әуе қозғалысына қызмет көрсету органы әуе трассасынан тыс ұшуды орындауға рұқсат берген кезінде жағдайларды қоспағанда,» деген сөздермен толықтырылсын;

3-тармақтағы «жергілікті әуе желілері» деген сөздер алып тасталсын;

4-тармақтың бірінші абзацындағы «тәртіптен» деген сөз «Қазақстан Республикасының Мемлекеттік шекарасын кесіп өту тәртібінен» деген сөздермен ауыстырылсын;

31) 42-бапта:

тақырып «кемелерінің» деген сөзден кейін «және пилотсыз авиациялық жүйелерді» деген сөздермен толықтырылсын;

3-тармақ мынадай мазмұндағы үшінші бөліктен толықтырылсын:

«Пилотсыз авиациялық жүйелердің сыныптамамен пилотсыз әуе кемесінің ұшу-техникалық сипаттамалары мен деректеріне қарай Қазақстан Республикасының әуе кеңістігінде пилотсыз авиациялық жүйелерді пайдалану қағидаларында айқындалады.»

32) 43-бапта:

тақырып мынадай редакцияда жазылсын:

«43-бап. Типті сертификаттау;
 1-тармақта:

орыс тіліндегі мәтінге түзету енгізілді, қазақ тіліндегі мәтін өзгермейді;

«көмесінің» деген сөзден кейін «, қозғалтқыштың және әуе винтінің» деген сөздермен толықтырылсын;

«оны» деген сөз «олар» деген сөзбен ауыстырылсын;

«олның» деген сөз «олардың» деген сөзбен ауыстырылсын;

орыс тіліндегі мәтінге түзету енгізілді, қазақ тіліндегі мәтін өзгермейді;

2-тармақтағы «кемелерінің үлгісін сертификаттау Үлгіні сертификаттау және сертификат» деген сөздер «кемесінің, қозғалтқыштың және әуе винтінің үшін сертификаттау Сертификатына және тип сертификаттары» деген сөздермен ауыстырылсын;

3-тармақтағы «үлгі» деген сөз «тип» деген сөзбен ауыстырылсын;

4-тармақ мынадай редакцияда жазылсын:

«4. Азаматтық әуе кемесінің, қозғалтқыштың және әуе винтінің бекітілген типтік конструкциясының немесе ұшуға жарамдылығына әсер ететін олардың пайдалану-техникалық құжаттамасының барлық өзгерістері тип сертификатна қосымшаны алу үшін немесе сертификаттау және тип сертификатын беру қағидаларында айқындалатын жағдайларда азаматтық авиация саласындағы уәкілетті ұйымның қосымша сертификаттауына, модификацияны немесе жөндеуді бекітуі алу үшін азаматтық авиация саласындағы уәкілетті ұйымның конструкцияның өзгерістерін бағалауына жатады.»

33) 45-бапта:

тақырып «тіркеу» деген сөзден кейін «, пилотсыз авиациялық жүйелерді тіркеу және есепке алу» деген сөздермен толықтырылсын;

2-тармақтың екінші бөлігіннің 3) тармақшасындағы «әуе кемесінің» деген сөздер алып тасталсын;

3-тармақтың екінші бөлігі алып тасталсын;

6 және 7-тармақтар мынадай редакцияда жазылсын:

«6. Пилотсыз авиациялық жүйелер пайдалану мақсатында меншік құқықтарын иемденген кезден бастап Қазақстан Республикасының азаматтық әуе кемелерін және оларға құқықтарды мемлекеттік тіркеу қағидаларында айқындалған тәртіппен азаматтық авиация саласындағы уәкілетті ұйымда немесе Қазақстан Республикасы мемлекеттік авиациясының әуе кемелерін тіркеу қағидаларында айқындалған тәртіппен мемлекеттік авиация саласындағы уәкілетті органға есепке алуға немесе тіркелуге жатады.

Есепке алуға немесе тіркелуге жататын пилотсыз авиациялық жүйелердің санаттары Қазақстан Республикасының азаматтық әуе кемелерін және оларға құқықтарды мемлекеттік тіркеу қағидаларында немесе Қазақстан Республикасы мемлекеттік авиациясының әуе кемелерін тіркеу қағидаларында айқындалады.

Пилотсыз авиациялық жүйелерді пайдалану мақсатында иемденетін тұлғалар азаматтық авиация саласындағы уәкілетті ұйымға есепке қою немесе тіркеу туралы өтінішпен жүгінеді.

7. Қазақстан Республикасының азаматтық әуе кемелерінің мемлекеттік тізімінде тіркелген азаматтық әуе кемелері туралы, сондай-ақ Қазақстан Республикасы азаматтық авиациясының пилотсыз авиациялық жүйелері тізімінде тіркелген немесе есепте тұрған пилотсыз авиациялық жүйелер туралы мәліметтер мемлекеттік авиация саласындағы уәкілетті органға беріледі.»

34) 46-баптың 1-тармағы бірінші бөлігіннің 4-1) тармақшасындағы «бір» деген сөз «екі» деген сөзбен ауыстырылсын;

35) 47-бапта:

тақырып «кемелерін» деген сөзден кейін «, пилотсыз авиациялық жүйелерді» деген сөздермен толықтырылсын;

2-тармақта:

бірінші бөліктегі «ұшуға жарамды» деген сөздер «ұшуды орындау үшін жарамды» деген сөздермен ауыстырылсын;

екінші бөлікте:

«қаракандырылған» деген сөзден кейін «, ұшуға жарамдылықта ұсталған» деген сөздермен толықтырылсын;

«ұшуға» деген сөз «ұшуды орындау үшін» деген сөздермен ауыстырылсын;

мынадай мазмұндағы алтыншы бөліктен толықтырылсын:

«Типсіз санаттар үшін пилотсыз авиациялық жүйелердің ұшуға жарамдылығын сертификаттауды Қазақстан Республикасының әуе кеңістігінде пилотсыз авиациялық жүйелерді пайдалану қағидаларында айқындалған тәртіппен пилотсыз авиациялық жүйелерді пайдаланушыларды біріктіретін коммерциялық емес ұйымдарды тарта отырып, азаматтық авиация саласындағы уәкілетті ұйым жүзеге асырады.»

мынадай мазмұндағы 2-1-тармақпен толықтырылсын:

«2-1. Пилотсыз авиациялық жүйе ұшуды орындау үшін жарамды болуға тиіс және Қазақстан Республикасының әуе кеңістігінде пилотсыз авиациялық жүйелерді пайдалану қағидаларына сәйкес пайдалануға жіберіледі.»

5-тармақ мынадай мазмұндағы үшінші бөліктен толықтырылсын:

«Пилотсыз авиациялық жүйелердің ұшуға жарамдылығын ұстап тұру Қазақстан Республикасының әуе кеңістігінде пилотсыз авиациялық жүйелерді пайдалану қағидаларына сәйкес жүзеге асырылады.»

6-тармақтың екінші бөлігінде:

1) тармақша мынадай редакцияда жазылсын:

«1) Қазақстан Республикасының азаматтық авиациясында ұшуды жүргізу қағидаларына сәйкес әуе кемесін ұшу алдында қарап-тексеру (дайындау) орындалмаған;»

4) тармақшадан «(регламентке) сәйкес», «орындалмаған жағдайларда ұшуды орындауға тыйым салынады.» деген сөздер тісінше «сәйкес», «орындалмаған» деген сөздермен ауыстырылсын;

мынадай мазмұндағы 5), 6), 7), 8) және 9) тармақшалармен толықтырылсын:

«5) азаматтық авиация саласындағы уәкілетті ұйым бекіткен жабдықтың ең аз тізбесін және конфигурацияның ауытқулар тізбесін ескере отырып, қауіпсіз пайдалануға әсер ететін ақаулар мен зақымданулар жойылмаған;

6) әуе кемесі авиациялық техникаға техникалық қызмет көрсету және оны жөндеу жөніндегі талаптар бұзыла отырып пайдалануға жіберілген;

7) бекітілген техникалық қызмет көрсету бағдарламасының және сенімділік бағдарламасының тиімділігін жыл сайынғы бағалау орындалмаған;

8) ұшу қауіпсіздігіне қатысты азаматтық авиация саласындағы уәкілетті ұйымның хабарламасына сәйкес алғанда, әуе кемесіне, оның бөлшектері мен құрамдастарына қатысты ұшуға жарамдылық жөніндегі директива мерзімінде орындалмаған;

9) әуе кемесінің массасы мен оны орталықтау жөніндегі деректер әуе кемесінің ағымдағы конфигурациясына сәйкес келмеген жағдайларда ұшуды орындауға тыйым салынады.»

үшінші бөліктің бірінші абзацы және 1) тармақшасы мынадай редакцияда жазылсын:

«Әуе кемесінің ұшуға жарамдылығын бағалау:

1) әуе кемесінің пайдалану-техникалық құжаттамасын, ұшуға жарамдылықты ұстап тұру жөніндегі есептік деректерді тексеруді;

төртінші және бесінші бөліктер алып тасталсын;

8-1-тармақта:

бірінші бөліктің бірінші абзацында:

«Арнайы ұшуға рұқсат» деген сөздер «Арнаулы ұшуды орындауға рұқсат (ұшуға жарамдылықтың арнайы сертификаты)» деген сөздермен ауыстырылсын;

«қолданыстағы ұшуға» деген сөздер «, осы Заңның 44-бабында көзделген жағдайлардан басқа, Қазақстан Республикасының Азаматтық әуе кемелерінің мемлекеттік тізімінде тіркелген және қолданыстағы ұшуға» деген сөздермен ауыстырылсын;

«сертификаты жоқ» деген сөздерден кейін «немесе ұшуға жарамдылық сертификатын беру үшін белгіленген талаптарға сәйкес келмейтін» деген сөздермен ауыстырылсын;

екінші бөлік алып тасталсын;

үшінші бөлік мынадай редакцияда жазылсын:

«Арнаулы ұшуды орындауға арналған рұқсатты беру алдында азаматтық авиация саласындағы уәкілетті ұйым ұшуды қауіпсіз орындау үшін әуе кемесінің жай-күйіне бағалау жүргізуге және оны пайдалануға қажетті шектеулер белгілеуге міндетті. Арнаулы ұшуды орындау кезінде әуе кемесінің бортында жоласушылар тасымалдауға тыйым салынады.»

12-тармақта:

«Азаматтық авиация саласындағы уәкілетті ұйым Қазақстан Республикасының азаматтық әуе кемесін сертификаттау және оның ұшуға жарамдылық сертификатын беру қағидаларына сәйкес Қазақстан Республикасы азаматтық әуе кемелерінің мемлекеттік тізімінде шығарылған азаматтық әуе кемесі экспорттау үшін» деген сөздер «Қазақстан Республикасы азаматтық әуе кемелерінің мемлекеттік тізімінде алып тастауға жататын азаматтық әуе кемесін экспорттау үшін азаматтық авиация саласындағы уәкілетті ұйым Қазақстан Республикасының азаматтық әуе кемесін сертификаттау және оның ұшуға жарамдылық сертификатын беру қағидаларына сәйкес» деген сөздермен ауыстырылсын;

мынадай мазмұндағы екінші бөліктен толықтырылсын:

«Бұл құжат ұшуды орындау мақсаты үшін жарамды болып табылмайды және экспорттаушы мемлекеттің әуе кемесінің ұшуға жарамдылығы жай-күйінің соңғы тексеруінің оң нәтижелерін растауы болады.»

36) 48-бапта:

2-тармақта:

бірінші бөлікте:

«(регламенттері)» деген сөз алып тасталсын;

«жүзеге асырылады» деген сөздерден кейін «, бұлар, егер кемелі тіркелген мемлекет болып табылмаса, пайдаланушының мемлекетімен келісіледі» деген сөздермен толықтырылсын;

екінші және үшінші бөліктердегі «(регламенттің)» деген сөз алып тасталсын;

4-тармақтың бірінші бөлігі «сертификацияда» деген сөзден кейін «авиациялық техникаға техникалық қызмет көрсету және оны жөндеу жөніндегі ұйымдарға қойылатын сертификаттау талаптарына сәйкес» деген сөздермен толықтырылсын;

5-тармақ «құйм» деген сөзден кейін «толық немесе ішінара» деген сөздермен толықтырылсын;

37) 49-бап мынадай мазмұндағы 1-1-тармақпен толықтырылсын:

«1-1. Пилотсыз авиациялық жүйелерді тіркеу кезінде оларға мемлекеттік белгілер және тіркелінін танылым белгілері беріледі, олар пилотсыз әуе кемелеріне азаматтық және эксперименттік әуе кемелеріне мемлекеттік белгілер, тіркелінін танылым белгілері мен қосымша белгілерді салу тәртібіне сәйкес салынады.»

38) 54-бапта:

2-тармақ мынадай мазмұндағы төртінші бөліктен толықтырылсын:

«Қызметі әуе кемелерінің ұшуын орындаумен байланысты азаматтық авиацияның сертификатталған авиациялық оқу орталығы өз қызметтерін көрсету барысында ұшу қауіпсіздігін басқару жөніндегі үлгілік нұсқаулыққа сәйкес орындатын жұмыстардың көлемі мен күрделілігіне қарай ұшу қауіпсіздігін басқару жүйесін ендіруге міндетті.»

мынадай мазмұндағы 2-3-тармақпен толықтырылсын:

«2-3. Азаматтық авиацияның авиациялық оқу орталығының нұсқаушы және емтихан алушы персонал азаматтық авиацияның авиациялық оқу орталығын сертификаттау және сертифи-кат беру қағидаларында айқындалатын тәртіппен азаматтық

авиация саласындағы уәкілетті ұйыммен келісіледі. Азаматтық авиацияның авиациялық оқу орталығының нұсқаушы және емтихан алушы персонална қойылатын біліктілік талаптары авиациялық оқу орталықтарына қойылатын сертификаттау талаптарында белгіленеді.»

3-тармақ мынадай редакцияда жазылсын:

«3. Авиация персоналына жататын адамдар кәсіптік қызметті жүзеге асыру үшін азаматтық авиация саласындағы уәкілетті ұйыммен келісілген бағдарламалар бойынша кәсіптік даярлықтан өтуге міндетті.

Әуе кемелерінің ұшуын оры

(Соңы. Басы 1, 8-13-беттерде)

ұшу аппаратын» деген сөздер «пилотсыз әуе кемесін» деген сөздермен ауыстырылсын;

4) 19-бап мынадай мазмұндағы 8-1-тармақпен толықтырылсын: «8-1. Автомобиль көлігі құралдарын, жүктер мен тауарларды Мемлекеттік шекара арқылы, оның ішінде электрондық кезек жүйесін пайдалана отырып өткізу Қазақстан Республикасы Ұлттық қауіпсіздік комитетінің Шекара қызметімен келісу бойынша салықтардың және бюджетке төленетін басқа да міндетті төлемдердің түсуін қамтамасыз ету саласындағы басшылықты жүзеге асыратын мемлекеттік орган және кеден ісі саласындағы уәкілетті орган айқындаған тәртіппен ақылы негізде жүзеге асырылуы мүмкін.

Бұл ретте айыппұл түрінде әкімшілік жаза қолдану туралы уақтылы орындаламаған қаулысы және (немесе) жол жүрісі қауіпсіздігін қамтамасыз ету саласында айыппұл төлеу қажеттігі туралы нұсқамасы, ақылы автомобиль жолдарымен (құрақтарымен) жүріп өткен үшін берешегі бар автомобиль көлігі құралдарының иелері – бейрезиденттер және электрондық кезек жүйесін пайдаланушылар – бейрезиденттер мұндай төлемдер мен айыппұлдарды төлегенге дейінгі электрондық кезек жүйесінде тіркелуге жатпайды.

Электрондық кезек жүйесін әзірлеуді, ендіруді және оның жұмыс істеуін, сондай-ақ автомобиль көлігі құралдарын, жүктер мен тауарларды Мемлекеттік шекара арқылы өткізгені және электрондық кезекті брондағаны үшін төлемсіз алу жөніндегі іс-шараларды ұйымдастыруды Қазақстан Республикасы Ұлттық қауіпсіздік комитетінің Шекара қызметімен келісу бойынша салықтардың және бюджетке төленетін басқа да міндетті төлемдердің түсуін қамтамасыз ету саласындағы басшылықты жүзеге асыратын мемлекеттік орган және кеден ісі саласындағы уәкілетті орган мемлекеттік-жекешелік әріптестік тегіні қолдану не Қазақстан Республикасының заңнамасына сәйкес өзге де тетіктерді қолдану арқылы жүзеге асырады.

Мемлекеттік-жекешелік әріптестік тегі шенберінде электрондық кезек жүйесін пайдалана отырып, автомобиль көлігі құралдарын, жүктер мен тауарларды Мемлекеттік шекара арқылы

өткізу кезінде ақы төленетін өзге де көрсетілетін қызметтерді ұсынуға тыйым салынады.

Егер Қазақстан Республикасының заңнамалық актілерінде өзгеше көзделмесе, автомобиль көлігі құралдарын, жүктер мен тауарларды Мемлекеттік шекара арқылы өткізгені, сондай-ақ олардың электрондық кезек бойынша өткені үшін төлемсіз ақы мөлшерін монополияға қарсы органмен келісу бойынша салықтардың және бюджетке төленетін басқа да міндетті төлемдердің түсуін қамтамасыз ету саласындағы басшылықты жүзеге асыратын мемлекеттік орган және кеден ісі саласындағы уәкілетті орган айқындайды.»;

5) 30-баптың 4) тармақшасындағы «өзге де, оның ішінде пилотсыз ұшу аппараттары» деген сөздер «өзге де ұшу аппараттары, оның ішінде пилотсыз әуе кемелері» деген сөздермен ауыстырылсын;

6) 49-баптың 1-тармағының 2) тармақшасындағы «аппаратты» деген сөз «әуе кемесін» деген сөздермен ауыстырылсын;

7) 56-баптың 36-1) тармақшасындағы «ұшу аппараттарын» деген сөздер «әуе кемелерін» деген сөздермен ауыстырылсын;

8) 73-баптың 1-тармағы бірінші бөлігінің 3), 4) және 5) тармақшаларындағы «аппараттарға», «аппараттар», «аппараттарды» деген сөздер тиісінше «әуе кемелерінің», «әуе кемелері», «әуе кемелерін» деген сөздермен ауыстырылсын.

24. «Жол жүрісі туралы» 2014 жылғы 17 сәуірдегі Қазақстан Республикасының Заңына:

77-баптың 3-тармағы мынадай мазмұндағы екінші бөлігімен толықтырылсын:

«Көлік құралдары жүргізушілерін даярлау жөніндегі оқу ұйымдарын есепке алу және оқу топтарын тіркеу Қазақстан Республикасының заңдарына сәйкес уәкілетті органың апаратық жүйесі арқылы жүзеге асырылады.».

25. «Қазақстан Республикасының Ұлттық ұланы туралы» 2015 жылғы 10 қаңтардағы Қазақстан Республикасының Заңына:

1) 5-баптың 2-тармағының 20-1) тармақшасындағы «ұшу аппараттарын» деген сөздер «әуе кемелерін» деген сөздермен ауыстырылсын;

2) 23-бапта: 1-тармақтың 11) тармақшасындағы «ұшу аппараттарының»

деген сөздер «әуе кемелерінің» деген сөздермен ауыстырылсын;

2-тармақтың 9) тармақшасындағы «ұшу аппараттарына» деген сөздер «әуе кемелеріне» деген сөздермен ауыстырылсын;

3) 24-баптың 1-тармағының 15) тармақшасындағы «ұшу аппараттарының» деген сөздер «әуе кемелерінің» деген сөздермен ауыстырылсын;

4) 25-баптың 1-тармағының 6) тармақшасындағы «ұшу аппараттарының» деген сөздер «әуе кемелерінің» деген сөздермен ауыстырылсын.

26. «Қазақстан Республикасының кейбір заңнамалық актілеріне кәсіпкерлік қызмет саласында жаңа реттешілік саясатты ендіру және Қазақстан Республикасы ішкі істер органдарының жеке-кеген функцияларын қайта болу мәселелері бойынша өзгерістер мен толықтырулар енгізу туралы» 2021 жылғы 30 желтоқсандағы Қазақстан Республикасының Заңына:

1-баптың 3-тармағы 21) тармақшасының жиырма екінші абзацындағы «жүру жолында» деген сөздер алып тасталсын.

2-бап. Осы Заң:

1) 2022 жылғы 1 қаңтардан бастап қолданысқа енгізілетін және 2024 жылғы 1 қаңтарға дейін қолданылатын 1-баптың 3-тармағының 1) тармақшасын, 15-тармағы 1) тармақшасының алтыншы және жетінші абзацтарын, 3) тармақшасының төртінші – оныншы абзацтарын;

2) алғашқы ресми жарияланған күнінен кейін күнтізбелік алпыс күн өткен соң қолданысқа енгізілетін 1-баптың 1-тармағының 1) тармақшасын, 2) тармақшасының үшінші абзацын, 3) тармақшасын, 2-тармағын, 3-тармағының 2) тармақшасын, 4, 5, 6, 8, 9, 10, 11 және 12-тармағын, 13-тармағының 1) тармақшасын, 14-тармағы 1) тармақшасының үшінші абзацын, 6) тармақшасының үшінші абзацын, 8) тармақшасының бірінші – үшінші абзацтарын, 11) тармақшасын, 12) тармақшасының төртінші және бесінші абзацтарын, 15-тармағы 1) тармақшасының бірінші – бесінші абзацтарын, 2) тармақшасының екінші және үшінші абзацтарын, 3) тармақшасының бірінші – үшінші абзацтарын, 4) – 9) тармақшаларын, 16-тармағын, 17-тармағы 1) тармақшасының екінші – алтыншы абзацтарын, 2) – 12), 14) және 15) тармақшаларын, 18, 19 және 20-тармақтарын, 21-тармағы 1) тармақшасының бірінші – он екінші, он төртінші

– жиырма төртінші, жиырма алтыншы – қырық екінші абзацтарын, 2) – 10) тармақшаларын, 11) тармақшасының бірінші – он сегізінші, жиырма бірінші – жиырма үшінші абзацтарын, 12) тармақшасын, 13) тармақшасының бірінші, екінші, бесінші – жиырма үшінші абзацтарын, 14) – 17), 20) – 28) тармақшаларын, 29) тармақшасының бірінші – он екінші, он төртінші – он жетінші абзацтарын, 30) – 32) тармақшаларын, 33) тармақшасының бірінші – үшінші, бесінші – тоғызғыншы абзацтарын, 34) – 45) тармақшаларын, 46) тармақшасының бірінші – тоғызғыншы, он бірінші абзацтарын және 47) – 69) тармақшаларын, 23-тармағының 2), 3), 5) – 8) тармақшаларын, 24, 25 және 26-тармақтарын;

3) алғашқы ресми жарияланған күнінен кейін алты ай өткен соң қолданысқа енгізілетін 1-баптың 13-тармағының 2) тармақшасын, 23-тармағы 1) тармақшасының үшінші абзацын және 4) тармақшасын;

4) 2023 жылғы 1 шілдеден бастап қолданысқа енгізілетін 1-баптың 21-тармағы 1) тармақшасының он үшінші абзацын, 11) тармақшасының он тоғызғыншы және жиырма бесінші абзацтарын, 13) тармақшасының үшінші және төртінші абзацтарын, 18) және 19) тармақшаларын, 33) тармақшасының төртінші абзацын және 22-тармағының 2) тармақшасын;

5) 2024 жылғы 1 қаңтардан бастап қолданысқа енгізілетін 1-баптың 14-тармағы 8) тармақшасының төртінші – алтыншы абзацтарын, 21-тармағы 1) тармақшасының жиырма бесінші абзацын, 29) тармақшасының он үшінші абзацын және 46) тармақшасының оныншы абзацын;

6) 2026 жылғы 1 қаңтардан бастап қолданысқа енгізілетін 1-баптың 17-тармағы 1) тармақшасының сегізінші және тоғызғыншы абзацтарын және 13) тармақшасын қоспағанда, алғашқы ресми жарияланған күнінен кейін күнтізбелік он күн өткен соң қолданысқа енгізіледі.

Қазақстан Республикасының Президенті К.ТОҚАЕВ

Астана, Ақорда, 2022 жылғы 29 желтоқсан № 174-VII ҚРЗ

ҚАЗАҚСТАН РЕСПУБЛИКАСЫНЫҢ ЗАҢЫ

Қазақстан Республикасының Қылмыстық-процестік кодексіне сот алқабилердің қатысуымен қарайтын істер санаттарын кеңейту бойынша өзгерістер енгізу туралы

(Соңы. Басы 1-бетте)

«1. Бірінші сатыдағы соттарда қылмыстық істерді қарауды – судья жеке-дара, ал аса ауыр қылмыстар бойынша:

1) төтенше ахуал жағдайларында және жаппай тәртіпсіздіктер барысында жасалған адам өлтіру;

2) бейбітшілікке және адамзат қауіпсіздігіне қарсы, конституциялық құрылыс негіздеріне және мемлекет қауіпсіздігіне қарсы қылмыстар;

3) террористік және экстремистік қылмыстар;

4) соғыс уақытында немесе ұрыс жағдайында жасалған әскери қылмыстар;

5) қылмыстық топ құрамында жасалған қылмыстар;

6) көмелетке толмағандардың жыныстық тиіспеушілігіне қарсы аса ауыр қылмыстар туралы істерді қоспағанда, айыпталушының өтінішхаты бойынша сот алқабилердің қатысуымен бір судья және он алқаби құрамында жүзеге асырады.

Қазақстан Республикасы Қылмыстық кодексінің 116 (екінші және үшінші бөліктерінде), 125 (үшінші бөлігінің 1) тармағында), 128 (төртінші бөлігінің 1) тармағында), 132 (бесінші бөлігіне), 135 (төртінші бөлігінің 1) тармағында), 146 (екінші және үшінші бөліктерінде), 160, 163, 164 (екінші бөлігінде), 168, 249 (екінші бөлігінде), 317 (төртінші бөлігінде), 335 (төртінші бөлігінде), 337 (төртінші және алтыншы бөліктерінде), 345 (төртінші бөлігінде), 345-1 (төртінші бөлігінде), 380-1 (екінші бөлігінің 6) тармағында)-баптарында көзделген қылмыстар туралы қылмыстық істерді де айыпталушының өтінішхаты бойынша сот алқабилердің қатысуымен бір судья және он алқаби құрамында қарайды.»;

2) 308-баптың екінші бөлігі мынадай редакцияда жазылсын: «2. Қылмыстық істер жөніндегі мамандандырылған ауданаралық әскери соттардың соттылығына жатқызылған істерді қоспағанда, қылмыстық істер жөніндегі мамандандырылған ауданаралық соттардың соттылығына Қазақстан Республикасының Қылмыстық кодексінде көзделген аса ауыр қылмыстар туралы, 116 (екінші және үшінші бөліктерінде), 146 (екінші және үшінші бөліктерінде), 249 (екінші бөлігінде), 317 (төртінші бөлігінде), 335 (төртінші бөлігінде), 337 (төртінші бөлігінде), 345 (төртінші бөлігінде), 345-1 (төртінші бөлігінде), 380-1 (екінші бөлігінің 6) тармағында) және алтыншы бөліктерінде, 380-1 (екінші бөлігінің 6) тармағында)-баптарында көзделген қылмыстарды жасады деп айыпталатын сотталушыдан оның ісін алқабилердің қатысуымен қарау туралы өтінішхатының бар-жоғы туралы, егер

(төртінші бөлігінде), 335 (төртінші бөлігінде), 337 (төртінші және алтыншы бөліктерінде), 345 (төртінші бөлігінде), 345-1 (төртінші бөлігінде), 346 (бесінші және алтыншы бөліктерінде)-баптарында көзделген қылмыстар туралы қылмыстық істер жатады.»;

3) 309-баптың екінші бөлігінің 2) тармағы мынадай редакцияда жазылсын:

«2) Қазақстан Республикасының Қарулы Күштерінде, басқа да әскерлерде және әскери құралымдарда шақыру немесе келісімшарт бойынша әскери қызмет өткеріп жүрген әскери қызметшілер, әскери жанындардан өз кезінде запастағы азаматтар, өздерінің қызметтік міндеттерін орындауға байланысты немесе әскери бөлімдер, құрамалар және мекемелер орналасқан жерде осы бөлімдердің, құрамалардың, мекемелердің азаматтық персонал адамдары жасаған, Қазақстан Республикасының Қылмыстық кодексінде көзделген басқа да аса ауыр қылмыстар туралы, 116 (екінші және үшінші бөліктерінде), 146 (екінші және үшінші бөліктерінде), 249 (екінші бөлігінде), 317 (төртінші бөлігінде), 335 (төртінші бөлігінде), 337 (төртінші және алтыншы бөліктерінде), 345 (төртінші бөлігінде), 345-1 (төртінші бөлігінде), 346 (бесінші және алтыншы бөліктерінде)-баптарында көзделген қылмыстар туралы қылмыстық істер жатады.»;

4) 321-баптың төртінші бөлігі мынадай редакцияда жазылсын:

«4. Алдын ала тыңдау барысында судья Қазақстан Республикасының Қылмыстық кодексінде көзделген аса ауыр қылмысты жасады деп, сондай-ақ 116 (екінші және үшінші бөліктерінде), 125 (үшінші бөлігінің 1) тармағында), 128 (төртінші бөлігінің 1) тармағында), 132 (бесінші бөлігінде), 135 (төртінші бөлігінің 1) тармағында), 146 (екінші және үшінші бөліктерінде), 160, 163, 164 (екінші бөлігінде), 168, 249 (екінші бөлігінде), 317 (төртінші бөлігінде), 335 (төртінші бөлігінде), 337 (төртінші және алтыншы бөліктерінде), 345 (төртінші бөлігінде), 345-1 (төртінші бөлігінде), 346 (бесінші және алтыншы бөліктерінде), 380-1 (екінші бөлігінің 6) тармағында)-баптарында көзделген қылмыстарды жасады деп айыпталатын сотталушыдан оның ісін алқабилердің қатысуымен қарау туралы өтінішхатының бар-жоғы туралы, егер

мұндай өтінішхат мәлімделген болса, оның өз өтінішхатын қолдайтынның-қолдамайтынның анықтайды. Мұндай өтінішхат:

1) төтенше ахуал жағдайларында және жаппай тәртіпсіздіктер барысында жасалған адам өлтіру;

2) бейбітшілікке және адамзат қауіпсіздігіне қарсы, конституциялық құрылыс негіздеріне және мемлекет қауіпсіздігіне қарсы қылмыстар;

3) террористік және экстремистік қылмыстар;

4) соғыс уақытында немесе ұрыс жағдайында жасалған әскери қылмыстар;

5) қылмыстық топ құрамында жасалған қылмыстар;

6) көмелетке толмағандардың жыныстық тиіспеушілігіне қарсы аса ауыр қылмыстар туралы істерді қарау жағдайында құрастырмайды.»;

5) 631-баптың бірінші және екінші бөліктері мынадай редакцияда жазылсын:

«1. Сот алқабилердің қатысуымен:

1) төтенше ахуал жағдайларында және жаппай тәртіпсіздіктер барысында жасалған адам өлтіру;

2) бейбітшілікке және адамзат қауіпсіздігіне қарсы, конституциялық құрылыс негіздеріне және мемлекет қауіпсіздігіне қарсы қылмыстар;

3) террористік және экстремистік қылмыстар;

4) соғыс уақытында немесе ұрыс жағдайында жасалған әскери қылмыстар;

5) қылмыстық топ құрамында жасалған қылмыстар;

6) көмелетке толмағандардың жыныстық тиіспеушілігіне қарсы аса ауыр қылмыстар туралы істерді қоспағанда, аса ауыр қылмыстар туралы істерді қарайды.

Қазақстан Республикасы Қылмыстық кодексінің 116 (екінші және үшінші бөліктерінде), 125 (үшінші бөлігінің 1) тармағында), 128 (төртінші бөлігінің 1) тармағында), 132 (бесінші бөлігінде), 146 (екінші және үшінші бөліктерінде), 160, 163, 164 (екінші бөлігінде), 168, 249 (екінші бөлігінде), 317 (төртінші бөлігінде), 335 (төртінші бөлігінде), 337 (төртінші және алтыншы бөліктерінде), 345 (төртінші бөлігінде), 345-1 (төртінші бөлігінде), 380-1 (екінші бөлігінің 6) тармағында)-баптарында көзделген қылмыстарды жасады деп айыпталатын сотталушыдан оның ісін алқабилердің қатысуымен қарау туралы өтінішхатының бар-жоғы туралы, егер

қылмыстар туралы қылмыстық істерді де сот алқабилердің қатысуымен қарайды.

2. Егер адам Қазақстан Республикасы Қылмыстық кодексінің бірнеше бабында көзделген қылмыстарды жасады деп айыпталса, егер қылмыстардың мұндай жиынтығына Қазақстан Республикасы Қылмыстық кодексінің 116 (екінші және үшінші бөліктерінде), 125 (үшінші бөлігінің 1) тармағында), 128 (төртінші бөлігінің 1) тармағында), 132 (бесінші бөлігінде), 135 (төртінші бөлігінің 1) тармағында), 146 (екінші және үшінші бөліктерінде), 160, 163, 164 (екінші бөлігінде), 168, 249 (екінші бөлігінде), 317 (төртінші бөлігінде), 335 (төртінші бөлігінде), 337 (төртінші және алтыншы бөліктерінде), 345 (төртінші бөлігінде), 345-1 (төртінші бөлігінде), 346 (бесінші және алтыншы бөліктерінде), 380-1 (екінші бөлігінің 6) тармағында)-баптарында көзделген қылмыстың, сондай-ақ:

1) төтенше ахуал жағдайларында және жаппай тәртіпсіздіктер барысында жасалған адам өлтіру;

2) бейбітшілікке және адамзат қауіпсіздігіне қарсы, конституциялық құрылыс негіздеріне және мемлекет қауіпсіздігіне қарсы қылмыстар;

3) террористік және экстремистік қылмыстар;

4) соғыс уақытында немесе ұрыс жағдайында жасалған әскери қылмыстар;

5) қылмыстық топ құрамында жасалған қылмыстар;

6) көмелетке толмағандардың жыныстық тиіспеушілігіне қарсы аса ауыр қылмыстар туралы істерді қоспағанда, аса ауыр қылмыстар санатына жатқызылған қылмыстың ең болмағанда біреуі кірсе, айыпталушының өз ісін сотқа алқабилердің қатысуымен қаратуға құқығы бар.».

2-бап. Осы Заң 2024 жылғы 1 қаңтардан бастап қолданысқа енгізіледі.

Қазақстан Республикасының Президенті К.ТОҚАЕВ

Астана, Ақорда, 2022 жылғы 29 желтоқсан № 175-VII ҚРЗ

Қазақстан Республикасы Президентінің 2022 жылғы 28 желтоқсандағы № 2 өкіміне ҚОСЫМША

2022 жылы мәдениет саласындағы мемлекеттік стипендия берілген адамдардың дербес құрамы

Әдебиет қайраткерлері	Исабеков Дулат	Байбосынов Қайрат	Қазақбаева Күлжамал
Айтқожа Марғұла – 1936 жылы туған, ақын, Мемлекеттік сыйлықтың лауреаты, «Парасат» орденінің иегері	– 1942 жылы туған, жазушы, Қазақстанның Еңбек Ері, Мемлекеттік сыйлықтың лауреаты, «Құрмет» орденінің иегері	– 1950 жылы туған, өңші, Қазақстанның халық әртісі, Мемлекеттік сыйлықтың лауреаты, «Парасат» және «Достық» ордендерінің иегері	– 1949 жылы туған, актриса, Мемлекеттік сыйлықтың лауреаты, Қазақстан Республикасының еңбек сіңірген әртісі
Аксұнар Серік – 1950 жылы туған, ақын, Мемлекеттік сыйлықтың лауреаты, Қазақстанның еңбек сіңірген қайраткері	Қасенов Даурен – 1974 жылы туған, ақын, халықаралық «Алаш» әдеби сыйлығының лауреаты	Бекетаева Әйгерім – 1991 жылы туған, балет әртісі, Қазақстанның еңбек сіңірген қайраткері	Лебсақ Ирина – 1963 жылы туған, актриса, Мемлекеттік сыйлықтың лауреаты, Қазақстан Республикасының еңбек сіңірген әртісі, «Парасат» орденінің иегері
Ахметова Күләш – 1946 жылы туған, ақын, Мемлекеттік сыйлықтың лауреаты, «Құрмет» және «Парасат» ордендерінің иегері	Қосылбеков Дидар – 1969 жылы туған, жазушы, Қазақстанның еңбек сіңірген қайраткері	Бегайдаров Қоныспек – 1957 жылы туған, актер, Қазақстанның еңбек сіңірген қайраткері	Мәлібекұлы Жаңдарбек – 1942 жылы туған, сәулетші, Қазақстан Республикасы Мемлекеттік Елтаңбасының авторы
Әбдіқұлы Төлен – 1942 жылы туған, жазушы, Мемлекеттік сыйлықтың лауреаты	Қыдырханұлы Уахап – 1932 жылы туған, жазушы, Қазақ КСР-інің еңбек сіңірген мәдениет қызметкері	Вербовой Богдан – 2002 жылы туған, балет әртісі, республикалық және халықаралық конкурстардың лауреаты	Мықтыбаев Батыржан – 1978 жылы туған, «Дарын» мемлекеттік жастар сыйлығының лауреаты, Қазақстанның еңбек сіңірген қайраткері
Әбдіқажимов Тыныштықбек – 1953 жылы туған, ақын, Мемлекеттік сыйлықтың лауреаты, «Ерен еңбегі үшін» медалінің иегері	Түменбаев Қуандық – 1955 жылы туған, жазушы, халықаралық «Алаш» әдеби сыйлығының лауреаты	Демеуов Бейімбет – 1964 жылы туған, дирижер, Қазақстанның еңбек сіңірген қайраткері	Мышбаева Нүкетай – 1936 жылы туған, актриса, Қазақ КСР-інің халық әртісі, «Парасат» орденінің иегері
Әшімов Әкім (Әкім Тарази) – 1933 жылы туған, жазушы, Қазақстанның Еңбек Ері, «Отан» және «Құрмет» ордендерінің иегері, Мемлекеттік сыйлықтың лауреаты, Қазақстанның еңбек сіңірген қайраткері	Медетбек Темірхан – 1945 жылы туған, жазушы, Мемлекеттік сыйлықтың лауреаты, «Құрмет» және «Парасат» ордендерінің иегері	Жаманқұлов Тұңғышбай – 1948 жылы туған, актер, Қазақстанның халық әртісі, Мемлекеттік сыйлықтың иегері, «Парасат» және «Достық» ордендерінің иегері	Мұсаходжаева Раушан – 1955 жылы туған, қобызшы, Қазақстанның еңбек сіңірген қайраткері
Әшіров Ахмет – 1938 жылы туған, жазушы-драматург, Қазақстанның еңбек сіңірген қайраткері, «Құрмет» орденінің иегері	Мұбарак Бағдат – 1978 жылы туған, ақын, халықаралық поэзия фестивалінің лауреаты	Еслямова Самал – 1984 жылы туған, актриса, Қазақст	